

DAVKI V ZED. DRŽAVAH NARASLI NAD 330 ODSOTKOV

VLADNI APARAT, KI ŽRE MILIJARDE, SE UKVARJA Z NAČRTI, KAKO BI ŠE BOLJ OBDAVČIL REVNO LJUDSTVO

Ena oseba na vsakih 40 v službi države ali občine.
Tisoči prejema plačo brez da bi vršili kako delo

Kmet in delavec v evropskih deželah krvavita pod težo davkov, ki jih žre birokracija in militarizem. Za vzgojo in v druge koristne namene trosijo oblasti le majhen del državnih dohodkov.

V nalaganju davkov so postale oblasti v Zedinjenih državah slične evropskim. Prošlo leto so federalne, državne, okrajne in občinske oblasti potrošile trinajst milijard dolarjev, ali štirikrat več kot pred vojno, dasi je prebivalstvo v tem času naraslo le 25 odstotkov. Vse te milijarde iztisne oblast iz žepov producentov.

Na plačilni listi prej navedenih oblasti je več ljudi, kot jih je imela ameriška armada med vojno v Franciji. To deloma pojasni tolikšno zvišanje davkov.

Ena oseba izmed vsakih 40 prebivalcev te dežele je v službi oblasti.

Od vsakih šest dolarjev, ki jih zaslužite, gre en dolar za davke. Izdatki federalnih, državnih in drugih oblasti so se od leta 1913 zvišali 333 odstotkov, dohodki ameriškega ljudstva pa le 135. Davki so se v tej dobi torej zvišali v primeri z dohodki povprečnega prebivalca okrog 200 odstotkov.

Davke še vedno višajo. Vsako zasedanje zakonodajnih zbornic se ukvarja z načrti, kako in kaj se bi še lahko obdavčilo. Ob enem večajo obstoječe davke.

Kljub temu so vse javne blagajne prazne. Nad njimi gospodarijo republikanski in demokratični političarji. Če dobe milijon ali pa trinajst milijard dolarjev davkov, zapravijo vse do centa, poleg pa vzamejo še milijardo ali dve na posodo, in s tem večajo od leta do leta javne dolgove. Gospodarstvo oblasti v Zed. državah je vse kaj drugega nego vzorno.

Tisoče takozvanih uradnikov v "političnih" službah jemlje tisočake, stotisočake in celo milijone, ne da bi zanje izvršili kako delo. Te vsote so jim v nagrado za službovanje v političnih mašinah koruptnih politikašev. Njihova glavna naloga je, da v volilnih kampanjah grabijo za svoje stranke glasove, kakor grabijo delavci listje v gozdu. Nešteti škandali, ki so se prali pred raznimi preiskovalnimi komisijami, so to dokazali.

Ako hočete biti poučeni o delavskem gibanju, čitajte redno "Proletarca"
Priporočite ga svojim prijateljem, da se nanj naroče.

Vse milijarde davka vsako leto plačajo producenti. V davčnih knjigah je sicer zapisano, da plača toliko in toliko milijonov davka jeklarska korporacija, Henry Ford, Morgantovi finančni interesi, Bethlehem Steel, General Motors itd. Toda ves davek je v resnici naložen konsumentom. Korporacije, hišni posestniki, trgovine, restavracije itd. ga uračunajo odjemalcem. Davek na tobak plačajo kadilci. Davek na hiše plačajo najemniki.

Delavec brez posestva ne plača direktnih davkov, če nima toliko dohodkov, da bi ga federalna davčna oblast mogla prijeti za dohodninski davek. Toda od vsakih šestih dolarjev, ki jih potroši, gre en dolar za davke.

S trinajstimi milijardami, ki so jih potrošile oblasti v preteklem letu, bi se lahko storilo mnogo za ljudstvo. Toda od te ogromne vsote je šlo velik odstotek v žep korumpiranim političarjem. 50 odstotkov dohodkov zvezne vlade gre za militarizem — za stroške prošlih vojen in za pripravljanje na bodoče.

Davki v kapitalističnih deželah so zločin nad ljudstvom, kakor je zločin nad ljudstvom kapitalizem sam na sebi. Ta položaj bo v stanju spremeniti edino socialistična ekonomska uredba.

Naseljevanje v Kanado L. 1930

Leto 1930 je bilo zadnje v tej depresiji, ko je Kanada še dopustila tisočim, da so se naselili v njenih mejah. Pripustila je v prošlem letu 104,806 priseljencev. Med njimi je bilo 31,709 Angležev, nad 17,000 Ircev, blizu 5,000 Škotov, nad 10,000 Francozov, okrog 5,000 Poljakov, 530 Nemcev, 8,000 Rusov, 1,022 Švedov, 1,110 Dancev, 2,749 Estoncev, 3,279 Litvincov, 3,700 židov, 1,017 Rusov, 1,104 Italijanov in 2,595 Srbov. Čemu beleži kanadska vlada vse priseljence iz Jugoslavije za Srbe, ne vemo.

Te statistične podatke je predložil nedavno kanadskemu parlamentu Wesley A. Gordon, minister za imigracijo in kolonizacijo. Letos je naseljevanje v Kanado skoro čisto ustavljeno.

Vzorno gospodarstvo

Mesto Chicago in Cook County sta bankrotirana. Mesto in okraj sta potopljena v dolgovi. V okraju gospodari že dolgo demokratska administracija, v mestu pa je do aprila gospodarila Thompsonova republikanska mašina. V deficitih in v ekonomiji sta si bili obe mašini slični, kar so pričali škandali in današnje zagate, ki so tolikšne, da prizadevajo odgovornim političarjem resne skrbi, posebno še županu Čermaku, ki bi rad pokazal izboljšavanja.

"MOČNA OBRAMBA PREPREČUJE VOJNO"

Militaristi že od nekdaj zatrjujejo, da je močna obramba najboljša garancija za preprečenje vojne. Na spominski dan 30. maja je v svojem govoru v Passaicu, N. J., razlagal ta evangelij rear admiral W. A. Moffett. "Najboljši način za ohranitev miru je, da imamo zadostno oboroženo silo za preprečenje vojne", je dejal Moffett, in pri tem čisto pozabil, da so pred svetovno vojno enako trdili nemški kajzer, ruski car, avstro-ogrski cesar, francoski generali in admirali ter drugi militaristi po svetu. — Nobena dežela se ne oborožuje zato, da ohrani mir, nego da se v slučaju "potrebe" spopade s "sovražnikom". In to je edini namen tudi ameriškega oboroževanja, neglede kako Hoover ter njegovi admirali govore o pripravljani "za preprečenje vojne". Meseca maja je imelo manevre okrog 700 ameriških vojnih aeroplanov, ki so vprizarjali teoretične napade na ameriška mesta in s tem dokazovali, kaj lahko store v navalih na "sovražna" mesta v slučaju vojne. Slika zgoraj prikazuje polet skupine vojnih aeroplanov nad New Yorkom. Te manevre so militaristi v polni meri porabili za patriotično propagando, in to v šolah, v kino-gledališčih, na radio in v časopisju.

NASPROTOVANJA KOLEKTIVNEMU LASTNIŠTVU UTILIČNIH OBRATOV

Elektrarne, plinarne in drugi javni obrati oderejo
konsumente vsako leto za milijardo dolarjev

Na konferenci guvernerjev, ki se je vršila v mestu French Lick, Ind., je dejal Gifford Pinchot, guverner države Pennsylvanija, da so za graft in korupcijo v političnih uradih v največji meri odgovorni privatni utilični obrati, kar znači predvsem elektrarne, ki oskrbujejo prebivalstvu luč in pogonsko silo, plinarne, cestne železnice in slična podjetja.

Guverner Pinchot je v svojem govoru pred svojimi sovrstniki dejal, da plača ameriško ljudstvo samo elektrarnam za luč vsako leto nad pet sto milijonov dolarjev več kot pa bi smele računati na podlagi vložene kapitala. Mnoge public utilities korporacije so došlele k faktu, da imajo kapital, ki so ga v resnici vložile v podjetja, še milijone vodene kapitala, od katerega isotako hočejo dividende. Zato pa mora ljudstvo plačevati toliko več za porabljeni električni tok. Npr., kompanija, ki je vložila v podjetje \$15,000,000, je izdala delnice za \$25,000,000, torej za deset milijonov več kot jo stanejo naprave. Če hoče, da delnice obdrže veljavo, in da se v času velikih spekulacij dvignejo v cenah, je treba, da se nanje dividende redno izplačuje. Dividende pa so v žepih konsumentov. Zato jim računajo za električni tok toliko, da se dobro obrestuje ne le 15 milijonov, ki so jih v podjetje resnično vložili, nego tudi deset milijonov vodenih delnic. Isti proces odiranja je v rabi pri cestno-železniških družbah, plinarnih in drugih obratih.

Guverner Pinchot je republikanec, toda je z oficijelno republikansko stranko skregan. Bil je izvoljen proti njeni volji. V agitaciji proti njemu je porabila več sto tisoč dolarjev. S številkami, ki jih je navajal guvernerjem, so ga oskrbeli vsečaki, in vsled tega so po njegovem zatrdilu ti podatki avtentični. Voditelji konferenc guvernerjev so mu predno je nastopil namigavali, da naj pusti public utilities trust pri miru. Določili so mu predmet, o katerem naj govori, ko pa je prišel na vrsto, je govoril o tem, kar se je namenil: o utiličnem trustu ter njegovih pogubnih vplivih na ljudske žepce in ameriško politiko. Večini guvernerjev, ki so verni hlapi privatnih interesov, je bilo to neprijetno, posebno še, ko je dokazoval, da so mnogi javni uradniki podložniki privatnih interesov, ne pa služabniki ljudstva, katero jih je izvolilo. Dejaj je, da vladajo republikansko stranko v Pennsylvaniji mogotci public utilities trusta. "Vsa strankina mašinerija je v njihovih rokah", je konstatiral. In Pinchot to ve iz izkušnj.

Reakcionarji in kapitalistični listi Pinchotu dostikrat predbacivajo, da je socialist. Delajo mu krivico, kajti Pinchot se vzlic spoznanju, da je republikanska stranka brezupno koruptna, noče ločiti od nje. Izvoljen je za guvernerja države Penne že drugič, obkramat na republikanski listi.

Pinchot je eden izmed onih progresivcev, ki vedo, da so v slabi družbi, toda ne store ničesar, da bi ji dali slovo.

MASINE, KI ŽRO DENAR POD PROTEKCIJO POLICIJSKIH OBLASTI

Povsod v Ameriki dobite takozvane "slot" mašine, v katere vržete dajm, kvoder ali pol dolarja, v nadi, da se vam iztrese v povračilo pest takega drobiža. To se primeri temu ali onemu, ker bi ljudje drugače kaj hitro nehali metati svoje novce v strojevo žrelo. V preiskavi o graftu v New Yorku je prišlo na dan, da utrži sindikat, ki operira te stroje v raznih trgovinah in pivnicah, dvajset milijonov dolarjev na leto. Toliko znaša dobiček. Sindikat ima svoje advokate, ki zagovarjajo trgovce, če so aretirani vsled "lastovanja" teh strojev, in polaga tudi jamstva. Več milijonov plača policiji in vplivnim političarjem za podkupnine.

Porota reševala uganko

Velika porota v Chicagu se je cele tedne pečala z uganko, kako je mogoče policijskim kapitanom, ki imajo le \$4,000 letne plače, spraviti skupaj premoženja, ki znašajo od \$50,000 do pol milijona dolarjev. Druga uganka za nas je, čemu sploh treba velike porote za raziskovanje dejstva, ki je lahko vsakomur znano. Premoženja takih policijskih in političnih uradnikov rastejo s podkupninami. To je pokazal tudi slučaj Tribunega reporterja Eda J. Lea, in stoverih raketirjev, ki imajo sodne, aldermanske in slične službe. Podkupnine prejema za protekiranje nepoštenosti, ob enem pa v nešteto slučajih preganjajo poštene ljudi.

Napredek J. S. Z.

Jugoslavanska socialistična zveza je v tem letu v primeri z isto dobo lanske leto napredovala za 99 članov.

ČUDNA RAZLAGANJA KRŠČANSTVO IN DOMOVINSKE LJUBEZNI

Vojaški kaplani šestega armadnega zbora so na konferenci 26. maja v Chicagu sprejeli resolucijo, v kateri obsojajo pacifizem, češ, da je pacifizem isto kot "komunizem ali ateizem". Kaplani, ki mislijo, da so služabniki božje besede v armadi, v svojem militarističnem proglasu obsojajo tiste cerkvenjake in verne lajike, ki se bore za mir med deželami in proti militarizmu: "S tem pomagate destruktivnemu komunizmu in bogotajstvu", vzklikajo kaplani. Munijske tovarne jim naj vsled njihovega "patriotičnega navdušenja" pošljejo par tisočakov "za maše". Izplačalo se jim bo. Najboljši način za ohranitev reda, mira in lojalnosti, pravi resolucija, je, da smo dobro pripravljeni. To pomeni kajpada močno armado in vojno mornarico ter velike dohodke tovarnam, ki prodajajo vojne potreščine.

Za osvoboditev Mooneyja

Konvencija bratovščine železnih klerkov v Denverju, katere se je udeležilo 700 delegatov, je sprejela resolucijo za osvoboditev Thom Mooneyja, in ob enem je vsak delegat prispeval \$2 v njegov obrambni fond.

Zvezni senator John J. Blaine v Wisconsinu se je obrnil pismeno na californijskega guvernerja Rolpha s prošnjo, naj Thom Mooneyja izpusti iz ječe. Blaine pravi, da je pregledal vso zadevo in prišel do prepričanja, da je bil Mooney po krivem obsojen. To sodno tragedijo lahko popravi guverner in senator Blaine izraža upanje, da bo to storil.

Mesto samomorov

Los Angeles, azil lene plutokracije in Meka filmske industrije, je tudi mesto samomorov. Aprila si je v tem najbolj oglašanim mestu vzelo življenje 37 ljudi, umorov pa je bilo 11. Navečji vzrok samomorom je dolgoletna brezposelnost in beda.

BEG NUN IZ ŠPANIJE "V CIVILU"

V zadnjih izgredih v Španiji, ki so bili naperjeni proti klerikalizmu, so mnogo redovni bratje in sestre pobegnile v inozemstvo, največ v Francijo. Na sliki je skupina redovnic, ki so v strahu pred razjarjenimi demonstranti na glavi zavržle samske oblačila in si poiskale "civilne" ženske oblike, ne glede na modo in mero. V njih so skrivoma odlice iz samostana ter doseple neopoznane postroje in se odpeljale v Francijo.

Glasovi iz našega Gibanja

PREGLED DELA IN RAZPRAV GIRARDSKE KONFERENCE JSZ

Zapisnik konference soc. klubov in društev Prosvetne matice JSZ. št. 2 z delokrogom v zapadnem Ohio.

Zborovanje v nedeljo 24. maja 1931 v Slovenskem domu, Girard, O.

Sejo je otvoril ob 9.15 dop. tajnik-blagajnik L. Zorko.

Za predsednika izvoljen J. Skuk; za zapisnikarja J. Jauch. Zapisnik prejšnje konference sprejet kot čitan. Prebere se seznam zastopnikov, katerih je 31 in lepo število drugih udeležencev.

Tajnik-blagajnik s. Zorko poda finančno poročilo, ki je bilo od pregledovalcev potrjeno kakor predloženo. — Dalje poročajo tajnik o delu in uspehih Konference po njenem prejšnjem zborovanju. Klub št. 27 v Clevelandu ima ženski in mladinski odtok, ki veliko obeta pri delu za pojačanje našega gibanja.

Poročila organizatorjev: A. Jankovič ni navzoč. K. Trinastič poroča, da radi slabih razmer v delokrogu te Konference ni bil po zadnjem zborovanju ustanovljen noben socialistični klub, medtem ko obstoječi večinoma napredujejo. Poskušalo se je reorganizirati klub v West Parku, a uspeha ni bilo.

Poročila zastopnikov: S. Tušek od kluba št. 9, Power Point, O., poroča, da je to majhna naselbina. Klub ima samo 6 članov; njegove prireditve so uspešne, ker ima mnogo somišljenikov in prijateljev.

Jos. Frančeskin od kluba št. 27, Cleveland, poroča, da šteje klub s svojimi odseki 135 članov in članic, kar je lep napredek. Klubov pevski zbor "Zarja" je odbil napade nasprotnikov; bitka na prizivnem sodišču je izpadla klubu in "Zarji" v prilog. Soc. klubi, somišljeniki ter podpora društva so naklonila klubovi "Zarji" izdatno pomoč v boju za njene pravice.

Victorija Poljšak, zastopnica ženskega odseka v klubu št. 27, poroča, da je odsek dosegel povoljne uspehe v kratkem času svojega obstoja. Kakor kaže, se morajo tudi ženske učiti o razrednem boju in delavskem gibanju. Naše ženske v tem znanju ne bodo ostale zadaj.

A. Železnik od kluba št. 28 poroča, da imajo v klubu 18 članov, toda eni radi brezposelnosti ne morejo plačevati članarine.

Za klub št. 49 v Collinwoodu poročata A. Božič in Pišler. Zadnja prireditve njihovega kluba je imela jako številni obisk.

J. Kosin od kluba št. 222 v Girardu poroča, da so aktivnosti kluba povoljne. Nedavno je imel tudi priredbo, na kateri sta govorila Anna P. Krasna in Jos. Snoy.

J. Jankovič od kluba št. 232 v Barbertonu poroča, da so obdrževali dva shoda. Predavala jim je A. P. Krasna in govornica na drugem sta bila F. Kutch in J. Terčelj. Klub šteje 36 članov. V klubu in naselbini jih je mnogo zelo prizadetih vsled brezposelnosti.

Društva SNPJ. Jos. Skuk od druš. št. 5 SNPJ. pravi, da imajo napredni krogi v naselbini precej boja z nasprotniki. Morajo se truditi, da ohranijo pridobljeno.

Druš. št. 49, Girard, sta zastopala Krvina in Tancek.

J. Petrich od druš. št. 153, Youngstown, pravi, da je v društvu 80 odstotkov članov hrvatske narodnosti, ostali pa so Slovenci. Imajo težkoče v napori, da ohranijo pridobljeno.

Druš. št. 126, Cleveland, je reprezentiral Branisel.

A. Božič od druš. št. 312, Collinwood, povdarja, da so vzlic slabim razmeram uspehi naših priredb bolj nego poprej. Ljudje se zdaj tudi zanimajo za delavsko gibanje, medtem ko jih je bilo prej težko pripraviti v to. Pravi, da ne bi smelo biti toliko osebnih razprtij in tudi več iskrenosti naj pride v naše delo.

M. Bolha in Joe Jereb od druš. št. 535, Kenmore, poročata o položaju v naselbini in pa da spadajo v klub v Barbertonu.

Društva SSPZ. Št. 18, Girard, Leskovec. Št. 20, Cleveland, J. Hočvar.

Št. 61, Barberton, J. Jankovič.

Št. 181, Power Point, K. Bogataj.

Od druš. "V boj" št. 53 SNPJ. poroča se J. Frančeskin, da so prešli knjige Prosvetne matice in jih razpečali med članstvo.

Sledi razprava o predmetu "Naše gibanje med mladino in ženstvom". S. Zorko omeni referat o agitaciji med ženstvom, ki ga je podala VIII. rednemu zboru JSZ. sodružica Angelina Trich; dobro je, da ga vzamemo večkrat v diskuzijo. Predlagano, da se ga prečita. To stori s. Zorko in predsednik priporoča, da naj se o njemu razpravljajo.

A. Božič izvaja, da bi bila v prvi vrsti naloga sodrugov pridobiti svoje žene za delavsko gibanje. V diskuzijo poseže večje število zastopnikov. S. Skuk je imel o tem predmetu jako primeren govor, v katerem je izvajal, kako naj čim uspešneje ojačamo našo agitacijo.

K. Trinastič predlaga: Konferenca priporoča, da bi glasilo JSZ "Proletarec" imelo v vsaki številki članek o socialističnem gibanju med ženstvom in družne spise, nanašajoče se na ženstvo. Predlog sprejet.

S. A. Komar predlaga, da naj se vpraša sodružico Anno P. Krasno za mnenje, ako bi bilo mogoče organizirati posebne ženske socialistične odseke v naselbinah. K temu govori večje število navzočih in končno s. Komar svoj predlog umakne. Nato predlaga s. Zorko, da ako se izrečejo trije ali več klubov za organiziranje ženskih odsekov, se vpraša s. Anno P. Krasno za sodelovanje in konferenca pripomore k stroškom. Predlog sprejet.

Dalje predlaga s. Zorko, da se priporoči JSZ., naj izda letak za socialistično agitacijo med ženstvom. Sprejeto.

Zborovalcem je predstavljen s. Yellen, tajnik soc. stranke

NESREČA, KI JE ZAHTEVALA ŠTIRI ŽIVLJENJA

Blizu Wheatona pri Chicagu je padel z višine 1.000 čevljev velik aeroplan modela Bellanca in se čisto razbil. Vsi štirje piloti in inženirji v njemu so bili ubiti, med njimi S. J. Short, na desni na tej sliki, ki je slovel za enega najboljših pilotov v civilni letalski službi. Ta aeroplan, ki je bil last čikaškega dnevnika Daily News, je bil namenjen v tem poletju za polet preko Pacifika. Kaj je povzročilo nesrečo, ni znano.

države Ohio, ki pozdravi navzoče v imenu izvrševalnega odbora in ob enem navaja odobrova navodila, v katerih je izražena želja, da bi klubi narodnostnih federacij več in tesneje sodelovali s socialistično stranko, posebno še v času volilnih kampanj, da bomo imeli socialistične kandidate lahko v vseh okrajih. Njegova izvajanja so vzeli zborovalci na znanje.

Sledi razprava o točki "Mladina in socialistično gibanje".

J. Petrich govori o težkočah, ki jih ima naše gibanje z agitacijo med mladino. Ena teh je jezikovna razlika. Predlaga: Želja te konference je, da JSZ čim bolj pospešuje socialistično propagando in organizacijo med mladino. Sprejeto.

Dalje izvaja s. Petrich, da naj prosvetni odbor JSZ. posveča več pažnje delovanju za naše ideje v društvih Prosvetne matice. To bi bržkone pomagalo k ojačanju klubov ter k ustanavljanju novih.

Razno. — S. A. Komar govori o razmerju med pevskim zborom "Zarja" ter razkolniki, ki so se ločili in ustanovili svoj zbor. Omeni netakten slučaj pri klubu št. 49 v Collinwoodu ob priliki zadnje klubove prireditve. S. Božič omeni, da je bila sestava sporeda poverjena s. Barbiču. S. Skuk pravi, da bi soc. organizacije ne smele vabiti na sodelovanje take pevce, ki se sramujejo peti delavsko himno. S. Jauch pripomni, da je klub št. 27 poslal klubom JSZ. v sosednih krajih pismo glede delovanja razkolnikov in v njemu pojasnil, kdo je kdo. Priporoča, naj naši klubi pri sestavljanju programov pazijo, da bodo vzgojevalni in agitacijski, ne samo zabavni.

S. Frančeskin govori o patroniziranju privatnih tiskaren od strani soc. organizacij. S. Skuk povdarja, da je dolžnost naših organizacij podpirati delavske tiskarne v kolikor je to izvedljivo.

A. Božič pravi, da se mu zdi, da je v stranki premalo aktivnosti. Potrebno bi bilo prirediti več shodov in predavanj, kajti ljudstvo je v tej krizi sprejemljivo za našo agitacijo.

K. Trinastič poroča, da je prejel vabilo od L. D. L., da bi naša konferenca poslala delegata na njihovo zborovanje. Tajnik pojasni, da konferenca kot taka ni prejela uradno nobenega vabila in da soc. stranka sploh ne sodeluje z dotično organizacijo.

S. Tušek pravi, da bi bilo klubu v njegovi naselbini prikladnejše sodelovati v Konferenci JSZ. za vzhodni Ohio, ker so bližje onim naselbinam kakor pa tem, v katerih deluje konferenčna organizacija št. 2. Mišljenje navzočih je, da naj njihov klub v tem oziru ukrepa po svoji preudarnosti.

Predlagano in sprejeto, da se povabi soc. klube in društva na prihodnjo konferenco pismeno.

S. Kosin omeni, da znaša prebitek veselice v prid konferenčne blagajne \$85.85.

Predlagano in sprejeto, da prispeva Konferenca \$10 v podporo Proletarcu.

Sklenjeno, da se bo prihodnjo zborovanje vršilo v Barbertonu.

Volitve: tajnik - blagajnik Louis Zorko; Karl Trinastič namestnik. Organizatorji: Anton Jankovič, Cleveland; John Tancek, Girard; J. Jankovič, Barberton.

S. Zorko priporoča, naj se širi za socialistično agitacijo med mladino list Free Youth.

Predsednik zborovanja s. Skuk se zahvali v imenu konference girardskim sodrugom, njihovim ženam in somišljenikom za gostoljubnost in prijateljski sprejem.

Zborovanje zaključeno ob 4:50 popoldne.

Jos. Skuk, predsednik; Louis Zorko, tajnik; Jos. Jauch, zapisnikar.

O konferenci JSZ na Glencoe, O.

Bridgeport, O. — Na konferenci JSZ. 30. maja na Glencoe je bilo zastopanih pet klubov in štiri društva Prosvetne matice, eno pa je poslalo pismeno poročilo. Udležilo se je tudi nekaj somišljenikov.

Razprave so bile zelo živahne, npr. o vprašanju agitacije med mladino. Organizatorji imajo nalogo ustanoviti klube v naselbinah, kjer jih še ni pridobiti za sodelovanje mladino. V kolikor mogoče, bo pomagala organizatorju pokrivati pri tem delu vožnje stroške konferenčne blagajne. Zastopniki so izražali svoje zadovoljstvo, ker čitajo v listih, kako se je naša mladina v Johnstownu, Detroitu, Milwaukeeju, Clevelandu Chicagu in drugod zavzela za aktivnosti v soc. stranki.

Konferenca je obsodila gonjo nasprotnikov, ki napadajo naše organizacije ter njihovo

vodstvo. V podporo Proletarcu je prispevala \$5.

Bilo je sklenjeno, da se prihodnja konferenca vrši četrto nedeljo v septembru v Bridgeportu. Popoldne je določeno za sejo in popoldne za piknik v prid konferenčne blagajne.

Zastopnikom ni bilo znano, da se isti dan vrši seja federacije SNPJ. za ta okraj, zato bo popravljen datum naše prihodnje konference naznanjen po seji kluba št. 11, katerega naloga je izvršiti vse pripravljalo delo.

Konferenci je bilo priporočeno, da bi dobila za govornico na omenjeno prireditve Jane Fradel. To se izvede, ako mogoče. Potek razprav bo razviden iz zapisknika, ki ga je pisal Nace Zlemberger.

Po konferenci se je razvila plesna in prosta zabava. Zanimiv je bil govor, poln humorja in resnih konstatiranj, ki ga je imel na tej prireditvi mladi Victor Tušek. Upam, da ga na prihodnji konferenci zopet čujemo. Obiskal nas je tudi naš stari sodrug Jos. Jauch iz Clevelanda. Njegova družba je prišla z Mrs. Kalanovo, in ob tej priliki so se oglasili na prireditvi.

Konferenca in zabava je dobro izpadla. Upam, da bomo sklepe zborovalcev do prihodnje konference tudi izvršili. Za tajnika in organizatorja konference je bil ponovno izvoljen Jos. Snoy.

Priznanje za dobro aranžmo in postrežbo na prireditvi gre članom in članicam na Glencoe, posebno še Albini Kravanji, kjer smo imeli konferenčno priredbo. — Jos. Snoy.

Čemu ni dopisov iz San Francisca?

San Francisco, Calif. — Iščem po listu od tedna do tedna, kdaj bom kaj opazil iz San Francisca, toda zamanj. Zaposelnost gotovo ni vzrok, kajti v armadi brezposelnih je veliko naših rojakov.

Največ je menda krivo to, da se skoro vsakdo boji prijeti za pero. Tudi jaz nisem nikak oboževalec pisalnega orodja, ali kadar sila pritisne, je treba le poseči po njemu.

Bratje trpini, zdaj lahko razumete, da ni prav, ker delavci tako brezumno razmetavajo svoje glasove. Pri zadnjih volitvah so rekli: Čemu bi volili za socialiste, saj ne bodo nikdar zmagali.

Ne, nikdar ne, dokler bo večina delavcev takih misli. Če pa jim bodo bridke izkušnje pomagale k spoznanju, zmaga socialisti že pri prihodnjih volitvah.

Governor J. Rolph Jr. je v prošli volilni kampanji zložil toliko obljub, da so skoro pre-

segale agiptovske piramide. Dosedaj jih je še malo izpolnil. Eno zelo važno, kar se tiče tega mesta, je s pomočjo svojih agentov čisto zavrnil, namreč, da bi bilo pristanišče mestno ne pa državno.

Zelo važno vprašanje je, ali oprosti Mooneyja in Billingsa, ki sta po nedolžnem v zaporu že petnajsto leto. Se noben governor te države se ju ni upal pomilostiti. Sedanj je bil v kampanji zelo liberalen, ali zdaj, ko ima moč, vodi politiko svojih prednikov v uradu. V ječi sta radi svojega prepričanja in delovanja v unijah. Oblast jima je naprtila kazen za zločin, katerega jima ni dokazala. Proti oprostitvi delujejo po svojih agentih razne kompanije, pred vsemi one, ki so absolutno proti unijam, kot npr. P. G. & E. in Market Street Ry. Co. Pri tema dvema je najsvetejša pogodba "yellow dog", katere se trdno drže.

Začel sem pisati ta dopis največ v namenu, da povabim Slovence na skupen izlet, ki ga priredi 21. junija v Madrone Park Zveza slovenskih društev v San Franciscu. Upam, da bo udeležba stoodstotna. Torej na svidenje v nedeljo 21. junija.

Poglejte na voznem listku naznanilo, kdaj gre ferry. V voznem redu je namreč nekaj sprememb, ki so uvedene po problem letu. Na svidenje v nedeljo 21. junija.

A. Leksan, tajnik zveze.

Naši delavci in agitacija za Proletarca

Chicago, Ill. — Na potovanju za list kakor je Proletarec čuje človek mnogo: izgovore, očitka in vzpodbujanja. Veliko število naročnin, ki smo jih dobili v Wisconsinu, so dokaz, da Proletarec ni tako obsovan, kakor trdijo njegovi nasprotniki, nego se širi vzlic veliki depresiji.

Pri agitaciji so velike težave. Vsako delo zahteva več ali manj napora. In agitacija za socialistični list ni najlaglje opravilo. Ako so "dobri časi", se delavcem zdi socialistična propaganda neumnost. Imajo delo in zaslužek, lahko si denarce pripravi do vsestranskih uspehov, ter vse številne rojake, kateri so nama s svojo veliko gostoljubnostjo in res pravo slovansko domačnostjo napravili slovo težko.

Doživetja in spoznanja med kriz kar jih pozna zgodovina te dežele, socialiste zelo radi poslušajo. Ali ko jim predlagajo, da se naj naroče na Proletarca, se izgovarjajo na slabe čase. Res je mnogo brezposelnih. Veliko jih je, ki so ob vsa denarna sredstva. Ni malo družin, v katerih se šopiri beda. Vse to pa ne opravičuje onih, ki se branijo delavskega lista s kakršnimikoli izgovori.

Kako naj se pouče o svojem gibanju, o svoji stranki, o pravih vzrokih svetovne gospodarske

krize, če se ne bodo učili iz delavskega lista, ki izhaja radi njih in v njihovo korist?

Ponekod so z izgovori posebno pridni rojaki mali trgovci in pa oni, ki skrbje, da naši ljudje ne trpe žeje. Naletite pa tudi na rojake biznismane, ki so vneti za delavsko gibanje, so stalni naročniki Proletarca in aktivni v socialističnem klubu ter v naprednih društvih. Največji odstotek onih, ki se upirajo naročiti list, sem izmed posameznih poklicov naletel med točilničarji ali kako bi jih imenoval.

Pri povprečnem delavcu je treba zamuditi precej časa, predno se na list naroči. Tisti, ki ga že prejemajo in čitajo, se nič ne branijo obnoviti naročnino, samo če imajo sredstva. Marsikdo jih danes nima in pri najboljši voljni spravi skupaj potrebne \$3 za obnovitev naročnine. Imajo pa upe, da dobe delo, ali da bodo zaposleni bolj stalno, in vse poravnali. Dobro je, da je dobil Proletarec v nadomestilo za take nove naročnike.

Unijskih delavcev je v teh naselbinah, v katerih sem bil meseca maja, malo. Razen tega pa so unije danes z malimi izjemami tako konservativne, da niso socialističnemu agitatorju v nikako pomoč. Treba je govoriti delavcu o razrednem boju in o naši politični organizaciji brez ozira na strokovne organizacije. In delavec rad poslušajo, vprašuje, odobrava ali ugovarja.

O skušnjah, ki sem jih dobil na teh obiskih, poročam več v prihodnjem dopisu.

Anton Vičić.

Rojakom širom Amerike

Azorski otoki, 25. maja 1931.

— Predno se približava evropskemu kontinentu, čutiva globoko dolžnost, poslati najskrenejše pozdrave ter izraziti hvaležnost vsem onim nesebičnim rojakom, prijateljem in znanecem širom Amerike, ki so nama tekom našega delovanja med Vami bili v nenadomestljivo pomoč in podporo.

Nemogoče nama je naštevati na tem mestu vse naše časopise, društva in organizacije, ki so nama s svojo naklonjenostjo pripomogli do vsestranskih uspehov, ter vse številne rojake, kateri so nama s svojo veliko gostoljubnostjo in res pravo slovansko domačnostjo napravili slovo težko.

Doživetja in spoznanja med kriz kar jih pozna zgodovina te dežele, socialiste zelo radi poslušajo. Ali ko jim predlagajo, da se naj naroče na Proletarca, se izgovarjajo na slabe čase. Res je mnogo brezposelnih. Veliko jih je, ki so ob vsa denarna sredstva. Ni malo družin, v katerih se šopiri beda. Vse to pa ne opravičuje onih, ki se branijo delavskega lista s kakršnimikoli izgovori.

Kako naj se pouče o svojem gibanju, o svoji stranki, o pravih vzrokih svetovne gospodarske

krize, če se ne bodo učili iz delavskega lista, ki izhaja radi njih in v njihovo korist?

Ponekod so z izgovori posebno pridni rojaki mali trgovci in pa oni, ki skrbje, da naši ljudje ne trpe žeje. Naletite pa tudi na rojake biznismane, ki so vneti za delavsko gibanje, so stalni naročniki Proletarca in aktivni v socialističnem klubu ter v naprednih društvih. Največji odstotek onih, ki se upirajo naročiti list, sem izmed posameznih poklicov naletel med točilničarji ali kako bi jih imenoval.

Pri povprečnem delavcu je treba zamuditi precej časa, predno se na list naroči. Tisti, ki ga že prejemajo in čitajo, se nič ne branijo obnoviti naročnino, samo če imajo sredstva. Marsikdo jih danes nima in pri najboljši voljni spravi skupaj potrebne \$3 za obnovitev naročnine. Imajo pa upe, da dobe delo, ali da bodo zaposleni bolj stalno, in vse poravnali. Dobro je, da je dobil Proletarec v nadomestilo za take nove naročnike.

Unijskih delavcev je v teh naselbinah, v katerih sem bil meseca maja, malo. Razen tega pa so unije danes z malimi izjemami tako konservativne, da niso socialističnemu agitatorju v nikako pomoč. Treba je govoriti delavcu o razrednem boju in o naši politični organizaciji brez ozira na strokovne organizacije. In delavec rad poslušajo, vprašuje, odobrava ali ugovarja.

O skušnjah, ki sem jih dobil na teh obiskih, poročam več v prihodnjem dopisu.

Anton Vičić.

KONFERENCA

soc. klubov in društev Prosvetne matice v zapadni Pennsylvaniji bo

**V NEDELJO
28. JUNIJA
V IMPERIALU, PA.**

Prične se ob 10. dop. v Slov. nar. domu. Društva in klubi, izvolite zastopnike.

Pridite na konferenco v čimvečjem številu.

KLUBOM IN DRUŠTVOM

ALI želite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha?

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

Obiski, agitacija in naša dramatika

Sygan, Pa. — Kadar prirajamo veselice, piknike, predstave itd., imamo navado, da vabimo občinstvo z dopisi in oglašji v časopisu, in isto je storil naš klub št. 13 JSZ., ko smo imeli 9. maja predstavo in ples.

Tudi zahvale pričujemo v listih. Naš klub se zahvaljuje dramatičnemu odseku kluba J. S. Z. na Bridgeportu za sodelovanje. Vprizorili so nam dve igri, ki sta povzročili mnogo smeha in veselja. Se vedno se spominjamo postopača, kako je bil ponosen na svoj poklic. Mladina se tudi še smeje zamorcu, ker se je tako bal roko-borbe, ko pa ga je nasprotnik le pripravil vanjo, je pa pokazal pogum in moč ter tudi zmagal. Vsem igralcem se je poznalo, da so bili že večkrat na odru.

Margaret Snoy je nam deklamirala dve pesmi. Poseduje dober glas za resne deklamacije in ima siguren nastop. Obe-ta postati izborna dramska moč. Zaigrala je nam tudi nekaj skladb na piano. Škoda, ker ne govori še slovensko.

Anna Kramžar je imela slovensko deklamacijo. Tudi ona ima lep nastop in lepo zvočen glas. Pesem "Mi bomo mladi" je bila zanjo jako prikladna deklamacija.

Priznanje gre tudi Juliji Kramžar, ki je pomagala urediti oder. Vsem tem in drugim, ki so na kakršenkoli način sodelovali in pomagali k uspehu, izreka naš klub toplo zahvalo in se pripravlja na naklonjenost tudi v bodoče.

Ni je lepše zabave, kakor so dobre dramske predstave. Škoda, ker je dramatika v naših naselbinah še tako malo spoštovana. Veselje je gledati igralce, ki ne izgube poguma vzlic zaprekam, nego vztrajajo, da pribore med našim ljudstvom dramski umetnosti dostojno mesto.

V nedeljo 17. maja smo bili na Library, Pa. Vprizorili so igro "Velika repatica". Jako primerna komedija. Imajo dobre igralce, ki se bodo v nadaljnjih nastopih lahko še v marsičem izpopolnili, da bodo njihove predstave dobile čimveč privlačnosti. Udeležba na tej prireditvi je bila precejšnja, toda občinstvo nemirno. Kdor pride radi igre, pa sliši, kako se okrog njega na glas pogovarja, ne more biti zadovoljen. Ne vem, čemu bi se ljudje ne potrudili, da bi se zadržali na predstavah kakor se bi morali v cerkvi.

V nedeljo 21. maja so imeli veliko prireditev na Moon Runu. Nastopili so govorniki in

Prvi uspešen polet v stratosfero

Profesor Auguste Piccard, Švicar po rodu, toda uslužben v Belgiji, se je dolgo peča z raziskovanjem stratosfere, kakor imenujejo vrhno zračno plast. V nji ni ne oblakov in ne viharjev. Temperatura je stalno več ko 100 stopinj Celzija pod ničlo. Za dvig v te višine si je zgradil poseben zrakoplov z gondolo iz aluminija ter drugih tvarin, kakršne so v tanju kljubovati temperaturi v stratosferi. Gondola, kakor je tu na sliki, je bila sgrajena pred letom dni. Napravil je že prej več nižjih poletov, da dobi izkušnje. Končni polet je izvršil dne 27. maja. Z njim je bil njegov asistent dr. Karl Kipfer. Dosegla sta višino 52,000 čevljev. Nihče pred njima ni bil še tako visoko. Gondola je bila tesno zaprta in opremljena s prezračevalnimi napravami. Na ta način sta varovala instrumente in svoja življenja pred mrazom v stratosferi. Dvignila sta se v Augsburgu, Nemčija, in se spustila na tla po enodnevnem bivanju v zraku na ledenik, v bližini vasice Ober Gurgl na Tirolskem (v Avstriji). Vsi instrumenti za raziskovanje atmosfere so po njunem zatrdilu delovali popolnoma in njuna dognanja bodo znanoosti veliko koristila. Pred poletom sta mislila pristati na tla preje, vled česar so se po več urah razširile vesti, da sta izgubila nad zrakoplovom kontrolo, brzokor sta ali zadušena, ali pa v nezavesti. Radi neznane temperature v spodnjih plasteh jima je bil varen povratek na tla zelo otežkočen, vled česar sta morala iskati kraj s hladno temperaturo.

Znanost se je dolgo ukvarja z vprašanjem možnosti brze vožnje, npr. po več sto milj na uro, v stratosferi, kjer je zrak redek in kjer ne delajo oblaki in viharji nikakih ovir. Profesor Piccard pravi, da je vožnja v teh plasteh mogoča in da jih bo flogvek v bodočnosti tudi uporabil v ta namen. Distance med delicami bi se potem zelo zmanjšale.

Profesor Piccard je pionir v dejanskem raziskovanju stratosfere. On je prvi, kateremu se je posvečil dvig v te višine. Svojega uspeha je zelo vesel, kakor tudi tisti, ki so financirali njegovo podvzetje. Na sliki v gondoli je profesor Piccard in zunaj njegov asistent.

ko govori navdušeno za ideje, v katere veruje, in veseli ga, ko vidi, da se dobe fantje in dekleta z velikim znanjem o delavskem gibanju. S. Kutch je apeliral na mladino za sodelovanje. "Veseli bom, ako se oglasi vsaj en mladenič za pristop k klub," je dejal. Zdi se mi, da je ob tej priliki zastoj čakal na odziv. Počasna je starejša generacija, a tudi mlajšim se nikamor ne mudi. Dne 30. maja je govoril s.

Kutch v naselbini Presto. Pri-sotne je bilo veliko mladine, kateri so Kutchova izvajanja ugajala. Kutch se bo razvil v uspešnega agitatorja, ker je priljubljen pri starejših in med mladino.

Igra, ki so jo vprizorili v Moon Runu, je zelo smešna. Igralci so svojo nalogo dobro izvršili. Možje, polni skrbi, eni že s sivečimi lasmi, se trudijo, da dano jim nalogo izvrše, kakor zahteva igra. Navzoči so bili s predstavo prav zadovoljni. Kdor ni prišel, mu je lahko žal, toda pomagati se več ne more. Boljše je, če ne bi zamujali takih prilik.

Obiskovalec.

Piknik kluba št. 11 in pevskega zbora "Naprej"

Bridgeport, O. — V nedeljo 21. junija popoldne se bo vršil piknik kluba št. 11 in njegovega pevskega zbora "Naprej" na Stop 19, Barton Line pri B. & O. železniški progi. Pikniški prostor je na prijazni ravnini ob Wheeling Creeku. Senčne-ga drevja je mnogo. Imeli bo-mo tudi plesni paviljon. Igrala bo domača klubova godba.

Kot smo čuli na konferenci v Glencoe, pride na piknik mnogo naših somišljenikov in drugih prijateljev. Pevski zbor "Naprej" bo zapel več pesmi. Zabave bo dosti za vse.

Tukajšnje in okoliško občinstvo je vabljeno, da pride na ta piknik v čimvečjem številu. Vstopnina je samo 25c za moš-ke in 15c za ženske.

Zadnja klubova in "Napre-jeva" priredba je izpadla iz-borno. Udeleženci so bili zelo zadovoljni. Kakor na prejšnji, se bo klub potrudil nuditi po-setnikom tudi v bodoče čim-boljšo postrežbo in zabavo.

Odbor.

Piknik JPZ v Willow Springsu

Chicago, Ill. — Jugosloven-sko Prosvjetno Udruženje in dramski odbor "Nada" priredita v nedeljo 14. junija piknik na Red Gate Grove (pri Ste-zinarju) v Willow Springsu. Vstopnice pri vходу so po 35c. Vsi dobrodošli. — Odbor.

Stavka premogarjev v Penni

Coverdale, Pa. — Zopet se u-pirajo sužnji, ki spravljajo na površje črni diamant. Težke razmere so jih prisilile v boj proti baronom, ki gospodarijo nad rovi. V njih pa srkajo življenja iz teles rudarjev. Dne 1. junija jutraj so navalili proti rovu možje, žene in otroci, da ni nihče mogel v pre-mogovnik, tudi ako bi hotel. Stavko v teh rovih Pittsburgh Coal kompanije je proglasila National Miners-unija. 2.500 pre-mogarjev je bilo vposljenih pri-nji v tem okrožju. Zastavkali so stoočstodno.

Vedo, da je boj težak. Sli so skozi stavke že prej in pozna-ji poraze. Toda open shop je nekaj nevzdržljivega. Boljša katerkoli unija nego nobena ali kompanijska. Baroni seveda ne marajo nobeno, razen ako in kjer imajo svojo.

Za uničenje unije se kompa-nije ne branijo nobenega sred-stva. Delavce zapirajo, prete-pajo, preganjajo in izganjajo. Pogumni pa se vojujejo dalje, svesti si, da pride dan zmagae.

ODRUGOM IN SIMPATIČARJEM V BARBERTONU IN OKOLICI.

Seje kluba št. 232 JSZ. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 10. popoldne v dvorani društva "Dome-vina" na 14. cesti. Sodrug, prihaj-ajte redno na sejo in pridobivajte kluba novih članov, da na ta način ustvarimo močno postojanko J. S. Z. Somišljenike vabimo, da se nam pri-družio. Socialistična stranka je v tej deželi edina delavska stranka s konstruktivnim programom, s kate-ri si delavstvo lahko pribori boljše bodočnost in končno osvoboditev iz

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialisti-čni dnevnik. —Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri meseca.

Naslov: 528 Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

Prihodnjo nedeljo gremo v Riverview

Chicago, Ill. — Oscar Ameringer, eden najposobnejših u-rednikov, kar jih ima delavski tisk v Ameriki, bo prihodnjo nedeljo 14. junija v parku Ri-

Oscar Ameringer

view na socialističnem pik-niku glavni govornik. Govoril bo tudi nov župan mesta Racine s. Wm. Svoboda, dalje Fred D. Warren, dr. R. B. Green, Hyman Schneid in drugi.

Mladina bo imela popoldne žgometne tekme in potem plesno zabavo v prostranem paviljonu.

Vstopnina za odraslene je 30c; otroci pod 12 letom so vstopnine prosti.

Zadnjih par let je prihajalo na socialistični piknik v Riverview mnogo Slovencev in drugih Jugoslovanov. Priporočamo vsem, da pridejo v ta park tudi letos. Nabavite si vstopnice v uradu Proletarca ali pa pri članih kluba št. 1. Vstopnice nudijo onim, ki jim je za zabavo na raznih igriščih v parku, vrednostne kupone. Poslužite se jih. Riverview Park je na No. Western Ave. med Belmont in Roscoe St. P. O.

Kolikor obdolžitev, toliko laži

Richard J. Zavertnik piše v svojem zrazku o "hifen-socialistih", da sem jaz plačeval po-možnemu delavcu v uredništvu Prosvete za časa svoje odsotnosti, ko sem bil lani v Evropi, \$27 tedensko iz svoje plače. To je laž. Ves čas svoje odsotnosti je prejemal po \$30 tedensko. Vrnjeni čeki so dokaz.

Dalje piše Richard J. Zavertnik, da sem jaz v Belgradu obiskal prefekta policije. To je debela laž. Jaz nisem obiskal niti govoril z nobenim policijskim šefom v Jugoslaviji in nikjer v Evropi in sploh nikjer v svojem življenju.

Richard J. Zavertnik tudi pi-še, da sem jaz pustil organiza-cije Office Employees Associa-tion radi tega, ker je bilo pre-več plačevati en dolar mesečne-ga prispevka. To je tudi laž. Organizacijo sem pustil radi tega, ker ni bila in še danes ni organizacija urednikov ali žur-nalistov.

Nadalje Richard J. Zavertnik piše, da je njegov pokojni oče rekel, da sem jaz dolarski socialist. Jaz ne verjamem, da je to pokojnik rekel, ker ni imel vzroka. Ali ne sramoti Rich-ard spomina na svojega očeta? V socialističnem giba-nju sem že petindvajset let in če sem ves ta čas socialist le za dolarje, bi moral biti danes že bogat. Kje pa je moje dolarsko bogastvo? Na zemlji ga ni, morda je na Marsu. Pokojni Zavertnik in jaz sva delala skupaj trinajst let v uredništvu Prosvete. Torej sva nabirala dolarje! In Jože je ves ta čas prejemal večjo plačo kot jaz! Kje je Richard iztaknil demagoško misel, da mora socialist delati zastoj in živeti ob čistem zraku?

Vse drugo, kar je Richard zmagal, je gola otročarija in podlo zavijanje dejstev ter naj-zikotnejše obrekovanje, kakršnega so zmožni le oni lju-dje, pri katerih ni vse v redu v "gornjem štku". Nič čud-nega ne bo, če bomo vsi, ki stopamo fantu na prste, obdol-ženi tudi umora.

Ivan Molek.

PRISPEVKI ZA POKRITJE STROŠKOV PRVOMAJSKE ŠTEV. PROLEARCA

III. izkaz. — Parkhill, Pa.: Klub št. 5 JSZ. \$5; Anton Mele \$1; Ignac Groznik \$5 in August Samec 20c, skupaj \$6.45 (poslal Adolf Kraana). Chicago, Ill.: Po \$2: Anna Hribar in Chas. Pogorelec; po \$1: Rok Bo-zičnik in Peter Švolak; Vinko Loč-niškar 50c in John Gornik 35c, sku-paj \$6.85. Milwaukee, Wis.: John Dobnick \$1; Jack Schmutz 50c; po 25c: Fr. Faletich, Joseph Juvan, Matt Smole in Frank Perko; po 15c: Joseph Plaznik in Joseph Poglednik, skupaj \$2.80 (poslal Joseph Krainz). M. E. Sostarich \$1; Jacob Rozic 74c in Joseph Ritonja 10c, skupaj \$4.64. Cleveland, O.: Mrs. M. Kremžar \$1.25; Anton Jankovih \$1; po 25c: Andy Sila, Louis Purlan, Mrs. T. Smrdel in Frank Ipavec; J. Končan 10c, skupaj \$3.35 (poslal Anton Jan-kovih). West Allis, Wis.: Klub št. 180 JSZ. \$1; po 50c: Anton Demšar, Frank Kralj in Frank Demšar; po 25c: Leo Milner, John Zupan in John Musich; Frank Matkovich 20c; po 15c: Matt Musich in John Gole, skupaj \$3.75 (poslal Anton Demšar).

Waukegan, Ill.: John Zakovšek \$1; Frank Smrtnik 50c; po 25c: neime-novan, Anton Zainer, neimenovan, Thomas Troha in Mike Miller, skupaj \$2.75 (poslala Frances Zakovšek). Arma, Kans.: Po 25c: Anton Sular, Filip Podobnik, Louis Karlinger, Joseph Bratkovič, John Sular, Joseph Pillich in Frank Rugej st., skupaj \$1.75 (poslal Anton Sular).

Little Falls, N. Y.: Po 50c: Eli-zabeth Penich, Frank Gregorin in Ivan Purnac, skupaj \$1.50 (poslal Frank Gregorin). Kenosha, Wis. Louis Rabael \$1.00. Seward, N. Y.: Frank Žagar \$1.00. Krays, Pa.: Louis Sterle 25c, Frank Zalar 15c po 10c: Andy Mila-

vec in John Ivančić, skupaj 60c (pos-lal Louis Sterle). Export, Pa.: Joseph Britz 25c; Louis Gutman 15c in Anton Rozic 10c, skupaj 50c. Frum, W. Va.: Joseph Zeleznik 50c. Buhl, Minn.: Max Martz 50c. Central City, Pa.: Steve Koren 40c. Wastis, Utah: Peter Zmeržlikar 25c. Somerset, Colo.: Anton Majnik 25c. Springfield, Ill.: John Goršek 25c. Gillespie, Ill.: John Krains 25c. Century, W. Va.: Frank Osolin 20c. Detroit, Mich.: John Bernick 18c. Rock Springs, Wyo.: Anton Jugo-vich 10c. Pittsburgh, Pa.: John Ban 10c. Delmont, Pa.: Anton Oswald 10c. Neffs, O.: Leo Plahuta 10c. Skupaj v tem izkazu \$37.32. Prej-šnji izkaz \$141.84, skupaj \$179.16.

Japonske unije

Na Japonskem je zdaj 650 strokovnih unij, ki imajo 342-379 članov. Dele se med tri centralne zveze, katere si nasprotujejo med seboj.

Strážnica priporoča

Trinerjevo Grenko Vino

"Chicago, Ill., 6. maja 1931.—Moj soprog je imel v prošlem letu zelo slab apetit. Ker sem strážnica že nad 20 let, sem vedela, da le zdrava jetra in dobra prebava lahko povrne apetit. Morala sem biti zelo oprezna, ker on je veterinar (trpi na posledicah vojnih pilinov), ampak Trinerjevo grenko vino je bila velika pomoč povrnitve apetita. Jaz ga lahko iskreno priporočam. Vaša F. T." Trinerjevo grenko vino očisti čreva, pomaga prebavi, povrne apetit in oživilja ves sistem. Ako se ne dobi v vaši okolici, pišite na: Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA. ANTON F. ŽAGAR, lastnik. 1724 S. Sheridan Rd., No. Chicago, Ill. Tel. 5524. Gospodinje, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarnice.

Piknik SOCIALISTIČNE STRANKE

V NEDELJO 14. JUNIJA v parku RIVERVIEW na N. Western Ave. med Belmont in Roscoe CHICAGO, ILL.

Govorniki: Wm. Svoboda, župan mesta Racine, Wis.; Oscar Ameringer, urednik lista "American Guardian"; Dr. R. B. Green; Hyman Schneid od Amalgamated Clothing Workers.

Sportne igre in plesna zabava.

VSTOPNINA 30c. OTROCI VSTOPNINE PROSTI. Vstopnine se dobe pri članih JSZ. in v uradu Proletarca.

Sto izvodov za dva dolarja

V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

Hočete pristno in čisto mleko za vašo deco in ostalo družino. Dovolite da vam postrežemo z njim. Dostavljeno na dom iz naše sanitarne, solneno zračne

NOVE MLEKARNE

WENCEL'S DAIRY PRODUCTS

EDINA SLOVENSKA MLEKARNA V CHICAGU. 2380-82 Blue Island Ave. Tel. Roosevelt 3673

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE NARODNA TISKARNA 2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angličkem in Nemškem jeziku.

Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

AGITATORJI NA DELU

Izkaz naročnin, ki so jih poslali agitatorji "Proletarca".

Vse naročnine, ki jih pošljejo zastopniki in drugi agitatorji Proletarca, so štete na bazi polletnih naročnin. Namreč agitator, ki pošlje eno celoletno, je zabeležen v tem seznamu z dvema polletnima.

Poslali so:

Anton Vilič, na agitaciji v Wisconsinu in Illinoisu	137
Anton Jankovih, Cleveland, O.	82
Jacob Rozic, Milwaukee, Wis.	19
John Zornik, Detroit, Mich.	16
Anton Dobrovolc, Girard, O.	8
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	8
Anton Sular, Arma, Kans.	7
Frank Gregorin, Little Falls, N. Y.	4
Frances Zakovšek, No. Chicago, Ill.	3
K. Erznožnik, Red Lodge, Mont.	3
Leo Bregar, Akron, O.	3
Joseph Zorko, W. Newton, Pa.	3
J. H. Kržišnik, Sublet, Wyo.	2
Frank Augustin, Imperial, Pa.	2
John Zaitz, Forest City, Pa.	2
Anton Zupancich, Helper, Utah	2
John Jereb, Rock Springs, Wyo.	2
Frank Podboy, Parkhill, Pa.	2
Nace Zlemberger, Piney Fork, O.	2
Andrew Vidrich, Johnstown, Pa.	2
John Goršek, Springfield, Ill.	2
Max Martz, Buhl, Minn.	2
John Koplenik, Mt. Oliver, Pa.	2
Joseph Snoy, Bridgeport, O.	1
Louis Zorko, Cleveland, O.	1
Jacob Tomec, Crafton, Pa.	1
Louis Tlaker, Superior, Wyo.	1
Leo Milostnik, Sheboygan, Wis.	1
Peter Bukovec, Bon Air, Pa.	1

Skupaj v tem izkazu (4 tedne) 322½ polletnih naročnin. Prejšnji izkaz (4 tedne) 304½.

Lokalnim zastopnikom

"Proletarec" ima nad 150 pri-glašanih zastopnikov, katerih naloga je skrbeti, da naročniki kolikor mogoče točno obnavljajo naročnino in da pridobe listu tudi novih naročnin. Iz seznamov je razvidno, da so le nekateri zastopniki res aktivni. Ne gre se tu samo za število naročnin, ki jih kdo pošlje, nego v koliko si povprečen zastopnik prizadeva, da Proletarec ostane razširjen. Zastopnik kje v mali naselbini ne more poslati vsak mesec ducat ali več naročnin, ker ni dovolj rojakov, med katerimi bi mogel doseči tolikšen uspeh, lahko pa skrbi, da bodo tisti, kar jih v naselbini živi list redno plačevali. Ako je zastopnik indiferenten, bo v teku nekaj let Proletarec v njegovi naselbini ohranil le tiste naročnike, ki naročnino sami obnavljajo.

Samo v 113 naselbinah ima Proletarec lokalne zastopnike; vse polno naselbin je še, v katerih ni nikogar, ki se bi zavzel v agitaciji za glasilo organiziranega delavstva.

"Proletarec" je vzlic krizi napredoval na dohodkih naročnin in v številu naročnikov tudi prošli mesec, kar je zasluga dveh potovalnih agitatorjev in tistih lokalnih zastopnikov v raznih naselbinah, ki se resnično trudijo, da se naročnike ne le pridobi, nego da se jih tudi ohrani. To pa je mogoče edino ako obnavljajo naročnino.

Sodrug agitatorji, na vas apeliramo, — na vse tiste, ki bi lahko storili pri tem delu več nego store, da postanejo živahnější v agitaciji. Res, da so slabi časi, toda če bi s tem izgovorom vsi opustili agitacijo, bi Proletarec kmalu izgubil več kot polovico naročnikov. Tako pa v cirkulaciji napreduje. In ako hočete vi, bo napredoval še bolj.

"Proletarec" je socialističen list, in zato ker je list načel, je obsovažen! Ako bi "Proletarca" hvalili ljudje, ki ga danes sovražijo, bi mu bilo v ponižanje, in ne bi bil pravi delavski list.

Izhaja vsak četrtak.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. — Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone: Rockwell 2864.

546

Papežev spoprijem z Mussolinijem

Boj med cerkvijo in fašizmom za premoč v Italiji je osupnil vse, ki so pričakovali, da bo Mussolinijevo pobotanje z Vatikanom veljalo vsaj dokler ostane fašizem na krmilu. Mussolinijeva vlada je sklenila 6. junija 1929 s cerkvijo takozvano lateransko pogodbo, s katero Italija priznava Vatikan za samostojno državo. Papežu je dala Italija \$100,000,000 "odškodnine". V sodne dvorane je spet obesila razpelo. Vlada je v tej pogodbi priznala katolicizem za državno cerkev s privilegiji, kakršne nima nobena druga v ne ni večji deželi. Ljudstvo mora papežu izkazovati toliko spoštljivosti kakor kralju. Dostojanstvo duhovništva ima državno protekcijo. Zaljubljen vere je kaznjivo. Veronauk v šolah je obligaten.

To je nekaj določb v pogodbi, ki je značila spravo med Italijo in sveto stolico. Država in cerkev sta bila v sporu od tedaj, ko je italijanski nacionalizem ter liberalizem zedinil vse italijanske province v eno državo, vzela papežu rim in mu odrekla posvetno oblast. Od takrat dalje se je smatral papež za prostovoljnega jetnika, ki ni zapustil Vatikana. Zdal ni več jetnik, nego predstavlja vlado, ki je na papirju enakovredna Mussolinijevi.

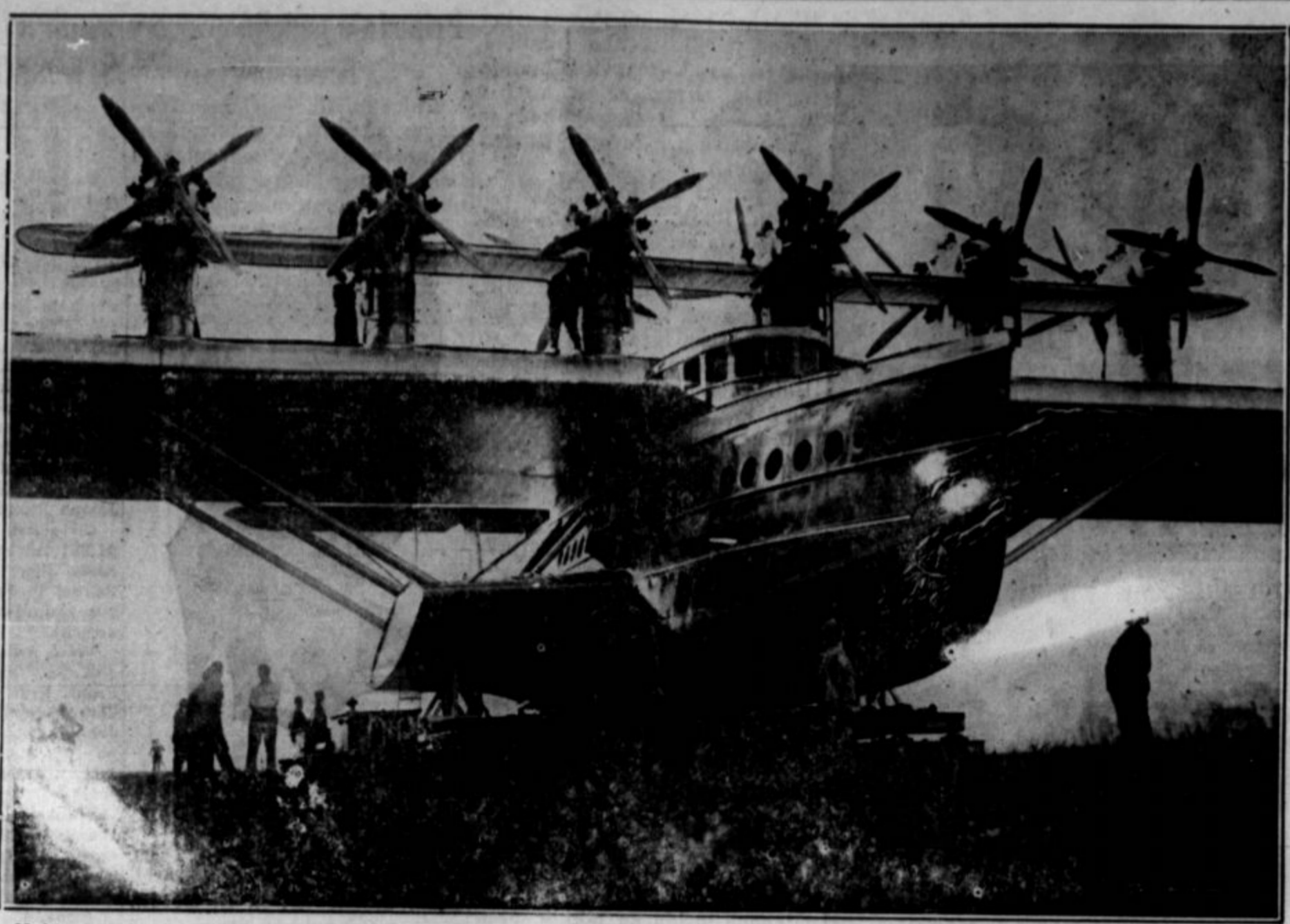
V povračilo za koncesije in spravo je Mussolini pričakoval, da postane papež s cerkvijo sužabnik fašistične politike. In ker ima Mussolini ječe, armado, policijo in pa časopisje, ima v sedanjem boju s papežem mnoge prednosti. Fašizem dolži cerkev v Italiji, da se pripravila za prevzem posvetne vlade nad Italijo. Cerkev menda računa na možnost, da fašizem nekega dne lahko pade. Če ga nasledil radikalni delavski režim, bo cerkvi slaba predla, ker je prav toliko odgovorna za utrjevanje fašističnega terorja, kakor Mussolini. Cerkev pa se hoče v slučaju takega prevrata v Italiji zavarovati s tem, da s svojimi organizacijami in vplivom duhovščine skoči na pozorišče in samá prevzame vlado. Razine katoliške nabožne družbe so združene v organizaciji, ki se imenuje Katoliška akcija.

Mussolinijevi ljudje so s svojimi špijoni med duhovniki doznali, da je ta Katoliška akcija ne le nabožna, nego skrivoma tudi politična organizacija. Tega pa il duce ne trpi, kajti politika je samo njegov monopol. Razpustil je vsa mladinska katoliška društva, pridružena Katoliški akciji, in izdal odlok, da v bodoče ne bo dovoljena nobena razen fašistična neglede pod kakšno označbo. Boj je torej tudi za vzgojno in propagandistično kontrolo nad mladino. Vlada hoče, da se jo vzgoji za lojalnost fašizmu. Prisiljena je da moli, se uči katekizma in izpolnjuje verske dolžnosti. To je vse, kar Mussolini dovoli. On zahteva, da morajo duhovniki prav tako služiti fašizmu kakor vsak drug lojalen podanik. Papež je poglavar nad vero Italijanov. Mussolini je poglavar Italijanov. Za dva posvetna poglavarja pa pod fašizmom ni prostora.

V tej borbi pride do sporazuma, v katerem bo na papirju zapisano, da je papeževa čast rešena. Vlada bo nekaj demonstrantov, ki so Pijevo sliko tepali in jo zažgali, na papirju kaznovala, toda v resnici bo papež tisti, ki bo zdaj izgubil. Mussolini mu je pokazal, da je dal cerkvi "državo" in milijone dolarjev "odškodnine" zato, da bi služila fašizmu povsod in v vsakem slučaju. Mussolinijeva vlada v tem boju ves čas povdarja, da spoštuje katoliško cerkev in njenega poglavarja, in da to ni boj med vero in državo, nego boj v interesu države proti onim cerkvenim veljakom, ki na kakršenkoli način rujejo zoper fašizem, ali mu odrekajo lojalnost.

"PROLETAREC" izhaja nad 25 let. Ves čas ga vzdržujejo delavci za delavce. Ves čas je zvest svojemu namenu — delu za socializem. Širite "Proletarca"!

Socializem ni le vprašanje konsuma, ampak predvsem vprašanje produkcije.

Kristof Kolumb je dospel v Ameriko v 70 dneh. Današnji moderni brzoparniki napravijo isto pot v dobrih petih ali šestih dneh. Aeroplani še veliko hitreje. Mnogo bolj počasen kakor Kolumbove ladje pa je bil ogromni nemški aeroplan DO-X, katerega je vzelo 211 dni, predno je skončal razdaljo med jezerom Constance v Švici in mestom Natal v Braziliji. DO-X je zapustil gladino jezera Constance 5. novembra 1930 v namenu, da v par tednih napravi pot preko Atlantskega morja v Brazilijo. Vsled vremenskih in drugih neprilik je ogromno letalo večinoma stalo v raznih pristanih, dokler niso bile priprave izpopolnjene. DO-X je začel s poletom preko morja s Porto Praia na otoku Cape Verde 3. junija in čez dvanajst ur 15 minut se je spustil na tla na otoku Fernando Noronha blizu brazilskega obrežja. Njegova brzina na tem poletu je bila povprečno 113 milj na uro. Prekomorska distanca, ki jo je preletel, znaša okrog 1,400 milj. Trinajst oseb je bilo v letalu, dasi ima

prostora za več kot 170 ljudi. Oktobra 1929 je vozil 169 oseb. Bil je z njimi v zraku eno uro. DO-X je največja zračna ladja na svetu. Je last nemške družbe ter zelo nemških inženirjev. Nemčija je na ta posrečeni polet seveda zelo ponosna kakor tudi na svojo tehniko, ki ji je omogočila uspehe v zrakoplovbi. Cilj letala je Rio de Janeiro, od tu pa začne pot proti New Yorku. V teh 211 dneh je DO-X naletel na mnogo nezdov. V Lisboni na Portugalskem se je dogodil v njemu požar, ki je napravil veliko škodo. Bil je poškodovan tudi v par drugih slučajih. Enkrat se je moral na enem poletu blizu angleškega obrežja vsled goste megle in teme spustiti v morje, kjer je bil par ur, predno je priplul do brega. Z DO-X raziskujejo Nemci možnost zrakoplovbe preko Atlantika z velikimi letali, ki bi lahko prevažala po sto in več potnikov hkrati. Če se jim naporu posrečijo, dobe parniki veliko in zelo občutno konkurenco.

Bog je ustvaril razredne razlike!

pravi rimski nezmotljivi papež. Cerkev in socialno vprašanje.

Ljubljana, 19. maja 1931. Katoliška cerkev je praznovala meseca maja 40-letnico, odkar je papež Leon XIII. izdal znano okrožnico "Rerum novarum", v kateri je postavil cerkveno naziranje o sodobnih socialnih vprašanjih. Ob tej priložnosti je sedanjí papež Pij XI. izdal novo okrožnico "Quadragesimo anno" (Ob štiridesetletnici), kjer razlaga omenjeno okrožnico in postavlja nove smernice, ki pa se v njej mer ne razlikujejo od smernic prve okrožnice. Katoliška cerkev je torej s tema dvema okrožnicama zavzela svoje stališče do socialnih problemov in gibanj.

Kako da je cerkev sploh izpregovorila svojo besedo o tej docela posvetni zadevi? Nastanek novega ljudskega razreda, proletarijata v dobi kapitalizma je obenem nastanek nove oblike socialnih bojev. Vedno so si stali nasproti posedujoči in neposedujoči, vedno divja na svetu boj med dvema razredoma, med onim, ki vlada, in onim, ki je vladan. Z nastopom kapitalistične dobe se je boj vse bolj poostрил, ker se je razred vladanih pomnožil in razred vladujočih zmanjšal. Mali obrtniki in kočarji so prešli v proletarijat mest, v proletarijat industrije, ki jo upravlja pešiča bogatih kapitalistov.

Z razredom proletarijata so se pojavili tudi prvi socialistični nauki in prva moderna delavska gibanja. Delavci so začeli organizirati v svojih strokovnih, razrednih organizacijah, organizirali so se politično in organizirali so se kulturno. Ideja socializma se je širila med svetovnim proletariatom in s strahom so opazovale države, kako to gibanje najnižjih in najštevilnejših raste in — naskakuje. S strahom je gledala tudi cerkev, zakaj socializem je postal množična nova religija, ki se množice bi-jejo zanjo. Toda ta religija je popolnoma brezverska, ta socialistični nauk učí ljudi, da ni vse od vekomaj in da je treba že na zemlji poskusiti ustvariti tisto, česar si navni verniki nadejajo na onem svetu. Ničde-še ni videl onega sveta, zato je

naša dolžnost, da skušamo urediti tega, na katerem živimo in trpimo. Gibanje socializma je strašilo po svetu.

Velikih socialnih krivic ni bilo mogoče zatajiti, velikega gospodarskega nereda kapitalističnega reda ni bilo mogoče potvarjati, velikega porasta revolucionarnega gibanja ni bilo več mogoče prezreti. In ob tem rastočem kaosu je bilo treba najti pot iz njega.

Delavcem je pokazal poti Marks in pokazal je Engels in pokazali so jim jih vsi veliki socialni misleci preteklega stoletja. Postavili so nauk razredne borbe do skrajnosti in brez prenehanja do zmage, postavili so svetovno socialistično gibanje.

In potem je od strahu mogla izpregovoriti še cerkev. Cerkev je snela iz zraka izgovor, češ, da je socialni problem moralni problem in da cerkev radi tega mora izreči svoje stališče do njega. In papež Leon XIII. je izdal svojo okrožnico, v kateri postavlja cerkveno stališče do socialnega vprašanja. Bilo je to pred 40. leti. S to okrožnico je bilo ustanovljeno gibanje, ki se imenuje — tudi v imenu je treba slepariti — krščansko-socialistično gibanje (in ki je našlo nekoliko ugodnih tal zase prav tam, kjer so podjetniki-kapitalisti verni člani katoliške cerkve; zakaj, to se razume).

To krščansko-socialistično gibanje je zelo reвно in menda je ni bolj žalostne internacionale, kakor je ta krščansko-socialna. Vodijo jo kardinali in škofi, člani njeni pa so povečini uradniki in duhovniki. Zdal ob štiridesetletnici te papeževe okrožnice je izšla nova tozadevna okrožnica papeža Pija XI. V tej okrožnici se nam razgalja stališče cerkve do socialnega vprašanja v vsej svoji konzervativnosti in zmoti. Okrožnica utemeljuje s papeško nezmotljivostjo: lastnina je legitimna; razlike med različnimi socialnimi plastmi človeške družbe, katero je ZELO MODRO UREDIL STVARNIK SAM, SE NE SME IN SE NE BO MOGLA NIKOLI ODSTRANITI;

nemogoče je, da bi bil kdo resničen socialist in obenem dober katoličan;

glavno sredstvo proti zlu kapitalizma in socializma je, da povzdignejo ljudje srca in duše k Bogu ter se ogrejejo za plemenitejši in čistejši ideale; vsak naj išče EDINOLE KORISTI BOGA IN KRALJE-STVO JEZUSA KRISTUSA.

Kaj torej cerkev po svojem najvišjem predstavniku, papežu, ki velja med verniki za nezmotljivega, ugotavlja v tej okrožnici, kjer zavzema cerkev svoje stališče do socialnega problema? Cerkev ugotavlja, da je vsa ta krivica na svetu modro urejena od Boga samega in da se zato ne sme in ne bo nikoli odstranila! To se pravi, da cerkev sploh zanikava, da bi bilo možno storiti kaj proti gospodarskim krivicam, cerkev s tem odreka vsak zmišlel gibanju, ki bi hotelo svet pravico urediti.

Potem takem je sigurno, da okrožnici o socialnih vprašanjih sploh nista bili potrebni za kaj drugega, kot le za namen, odvrnati delavce od razrednih bojev in usmeriti vse njihove misli le na Boga, od posvetne gosposke pa se pustiti izkoriščati brez vsakega protesta — ker je Bog vse to uredil po svoji visoki modrosti.

Ni ga zdaj, ki bi mogel še dokazovati, da je cerkev na strani delavstva, ni ga, ki bi mogel trditi, da cerkev ni zvesti oproda vsega kapitalističnega zatiranja. Zakaj papež sam je pribil besede: "Razlika med različnimi socialnimi plastmi človeške družbe, ki jo je zelo modro uredil Stvarnik sam, se ne sme in se ne bo nikoli mogla odstraniti." Take besede prijajo le tistim, ki se boje delavskega svetovnega gibanja, nikakor pa ne ustrezajo hrepenenju delavskih množic, ki imajo dovolj poguma, pogledati socialnim problemom naravnost v jedno in jih skušati rešiti z bojem organizirane množice. Delavci, vi pa si zapomnite gornje papeževe besede (ki so citirane po ljubljanskem katoliškem glasilu "Slovenec"! da ne bo kdo rekel, da so potvorjene!) in vrzite jih v obraz vsa-

kemu, ki hoče s cerkvenim praporom v rokah govoriti o delavskih pravicah in jih uveljavljati z božjim blagoslovom. Zakaj papež je dejal: Bog je ustvaril ta svet in krivico na njem! — mi pa pravimo: delo je ustvarilo delavcem žuljavne dlani, ki bomo z njimi zapisali svoje pravice, priborjene z razredno borbo svetovnega delavstva. Če je bog ustvaril svet krivice, bomo delavci ustvarili svet pravice!

V. V.

Kvarni boji med komunisti in socialisti

Komunisti v Rusiji še vedno podpirajo taktiko bratomornega boja med komunističnimi in socialističnimi strankami v evropskih in drugih deželah. V tej krizi kapitalizma bi bila sloga delavstva absolutno potrebna. Edino, kadar pride med obema internacionalama do sporazuma, bosta predstavljali svetovno moč, ki bo v stanju izvrševati socialni preobrat v svetovnem obsegu. Zdal so komunisti v Nemčiji, Ameriki in drugod še vedno aparat, čigar glavna naloga je, napadati socialiste in socialistično stranko. Zeleti je, da v Moskvi svoje podružnice opozore, da se s taktiko bojev med delavskimi strankami ni doseglo drugega nego razkosavanje delavskih organizacij in pojačanje reakcije.

Preveč denarja

Velebnike so založene z denarjem in jamrajo, da ne vedo kam z njim. Milijarde so se nabrale v blagajnah mogotcev, zdaj pa se jih branjajo dati v promet, ker si ne obetajo zadosti profita. Lahko bi posegla v položaj država, vzela te milijarde na posodo, kakor jih je npr. med vojno, s to razliko, da bi jih zdaj porabila za javna dela ljudstvu v korist in za povečanje bogastev, medtem ko jih je med vojno trošila za destrukcijo. Ampak od republikanske in demokratske stranke ni pričakovati take ekonomske politike. Ljudje, ki ju vodijo in kontrolirajo, namreč nimajo krize.

KARL MARX

Njegovo življenje in njegov nauk.

Spisal M. BEER.—Prevel C. ŠTUKELJ

(Nadaljevanje).

Nič manjšega vpliva nima na delavski razred. Dokler je imelo ročno delo še važen pomen v delavnici, dokler so v organski sestavi kapitala presegali varijabilni deli ali bili vsaj v ravnotežju s konstantnimi deli, kakor je to bilo na predstopnji in v začetnem štadiju veleindustrije, je pomenilo nakopičenje industrijskega kapitala povečano povpraševanje po mezdni delavcih. Položaj se je izpremenil z razvojem kapitalizma, kakor smo ga pravkar opisali. Čeprav se kopiči množina kapitala, pada relativno povpraševanje po delavcih. Kajti naraščanje kapitala koristi v glavnem konstantnim delom (stroji in surovine), dočim varijabilni deli relativno padajo: to se pravi, da mora sedaj delavec predelati mnogo večjo množino surovin kakor prej, la blagovno cene padajo, postaja vedno krajši čas potrebnega dela (t. j. število ur, ki je potrebno za reprodukcijo dnevne mezde), nasprotno pa čas večdela vedno daljši. Veleindustrijski razvoj pomeni torej za delavce: intenzivno izkoriščanje in nastajanje relativnega odveč prebivalstva, rezervna armada delovnih sil, ki jih industrija absorbira v časih poslovnega procvita, v padajoči konjunkturi pa hitro demobilizira. V časih dobrega poslovnega razvoja služi rezervna armada zato, da brzda mezdne zahteve redno zaposlenih delavcev; v časih padajoče konjunkturi pa služi za zniževanje mezd. Rezultat za delavce je sledeč:

"V kapitalističnem sistemu se izvršujejo vse metode za povečanje družabne produktivne sile dela na stroške individualnega delavca; vsa sredstva za razvoj produkcije se izpremenijo v sredstva za obvladavanje in izkoriščanje producenta, pohabijo delavca v delnega človeka, ga ponižajo v strojni privrsek, mu odtuje duševne potence delovnega procesa v isti meri, v kateri je v poslednjem vtelesnena znanost kot samostojna potenca; slabšajo pogoje, pod katerimi dela, izpreminjajo njegovo življenjski čas v delovni čas, vržejo njegovo ženo in otroka pod drobeče kolo kapitala. Vse metode za produkcijo večvrednosti so hkrati sredstva za kopičenje kapitala in vsako razširjenje akumulacije kapitala postane obratno sredstvo za razvijanje onih metod. Iz tega torej sledi, da se mora enakomerno z akumulacijo kapitala slabšati delavčev položaj, pa naj bo njegova plača kakršna že, visoka ali nizka. . . . Kopičenje bogastva na enem tečaju je torej hkrati kopičenje bede, delovne muke, sužnosti, nevednosti, brutalizacije in moralnega ponižanja na nasprotnem tečaju, t. j. na strani razreda, ki ustvarja svoj lasten produkt kot kapital." (Kapital I)

To je rezultat kapitalističnega gospodarskega reda: razvoj produktivnih sil procvit znanosti, povzdiga materialne kulture, cepljenje družbe v nasprotujoče si razrede, izločenje etike, gospodarska moč poedincev, ponižanje in zasluženje mnogih.

10. Gospodarska protislovja: propad in nova stvarba.

Z dozorevanjem kapitalistične družabne formacije do najvišje stopnje se razvijajo nje lastna protislovja in jasno naznanjajo, da se je ta družba preživela, da nastaja v njenem osrčju novo življenje, višji družabni tip. Najpomembnejša protislovja so:

Gonilna sila za kapitaliste je najvišja mera večvrednosti ali dobička. Najvišjo stopnjo kapitalizma pa označuje visoka organska sestava kapitala, ko relativno pada živa delovna sila, vir večvrednosti. Padanje varijabilnega kapitala pomeni očitno nizko rato dobička. Kapitalizem kaže dejansko tendenco za zniževanje rate dobička. Kapitalist stremi po nakopičenju kapitala; ker pa varijabilni kapital in rata dobička relativno pada, se kaže tendenco razvrednotenja kapitala. Kapitalist skuša delati nasproti tem tendencam in doseči svoj namen z razširjenjem produkcijske stopnje, da izenači z množino to, kar v posameznem izgubi. Toda s tem, ko v ta namen pograbi po visoki organski sestavi, izloči obrtniški srednji stan, omeji število zaposlenih delavcev in ustvarja relativno odveč prebivalstvo, rezervno armado le po priložnosti zaposlenih: znatno omeji povpraševanje po blagu, kajti obubožane ljudske množice samo po sebi umerno izgube na kupni moči. Kapitalist razširi produkcijo in istočasno zoži trg. Rezultat je: nadprodukcija, podkonzum — kriza: potranjenje kapitala, omejitve produkcije, ohromenje produktivnih sil. In če bi Marx danes živel, bi pristavil: Razvito velekapitalistično gospodarstvo, t. j. visoka organska sestava industrijskega kapitala požira ogromne množine surovin, ki jih je mogoče dobaviti le iz tropičnih in subtropičnih krajev ter iz vzhodne Azije; boj za te vire surovin in za dohod k njim vodi v imperijalistične vojne, v katerih se uničijo brezprimerno visoke vsote kapitala. Od zadnjih desetletij preteklega stoletja izbruhajo te vojne za surovine in prometna pota v odmorih malo let! Gospodarske krize in imperijalistične vojne, nad vse močno uničevanje kapitala in produktivnih sil! To je rezultat, ki globoko nasprotuje zgodovinski nalogi kapitalističnega gospodarskega reda in neposrednemu stremljenju individualnega kapitalista.

Hermynia zur Mühlen:

HLAPEC

PREVEL IV. VUK.

— Vendar, je v skrbeh vzkliknil čarovnikov sin. — Ako nam boš dajal vedno enako plačo, kaj nam koristi, če boš ti za les dobil več denarja?

Tujec je naredil prav žalosten obraz in vzkliknil:

— Oh, ubogi prijatelji moji, kako ste vendar neumni! Prišli bodo tudi časi, ko lesa ne bo kupil nikdo. In zgodilo se bo, da bom imel cele kupe lesa in prazne žepa, vi pa boste vkljub temu dobili vsak teden lepo plačo.

Z židanim robcem si je obrisal oči in njegov glas je trepetal od ganotja.

— Morda bom obubožal. Ali ljubim človeka in posebno vas tako zelo, da mi je to vseeno. Ne morem gledati koliko truda vam prizadeva razpošiljanje lesa. Zato želim prevzeti vaš trud na svoje rame. Srce me boli, če pomislim, kako nestanovitni je vaš služek. Moram vam preskrbeti stalen zaslužek, da umirim svoje srce.

In plemeniti tujec si je začel brisati solze. In glejte, župan je spregovoril k svojim sovaščanom: Rekel je, da govori tujec resnico in bili bi neumni, če bi mu HLAPECA ne prodali. Znal je sovaščane prepričati, da bo vsem v korist, če prodajo HLAPECA.

Vaščani so jeli vzklikati:

— Prodajmo mu HLAPECA!

Samo čarovnikov sin je čepel ves žalosten v kotu. Njegova dobra, neumna glava ni vedela, kaj je in kaj ga tako zelo skrbi. Ali strašen strah ga je stresal in glasno je zakričal:

— Ne smete prodati HLAPECA! Ne dovolim!

Planil je k tujcu, da ga zadavi.

Tujec pa glasno vzklikne:

— Pogledajte, kdo je vaš sovražnik! Jaz vam ponujam lepo, ustaljeno življenje, on pa vam je nevoščljiv! Primate ga!

Možje so skočili k čarovnikovega sina.

— Dokler bo ta hudoben človek tukaj živ, je nadaljeval tujec, ne bo v vasi miru. Izženite ga! Če se pa bo predrznil in se vrnil, tedaj ga ubijte!

Vaščani so vlekli čarovnikovega sina na mejo svoje vasi, ga pretepli in ga pognali v gozdove. Čarovnikov sin je plakal in kričal kakor znozel:

HLAPEC bo postal vaš GOSPOD, HLAPEC bo postal vaš GOSPOD!

Ko je tujec kupil HLAPECA, je postal ves izpremenjen. Nobene dobre besede ni bilo več slišati iz njega. Ukazoval je, kričal nad vaščani, nobenemu ni pustil govoriti. Delo je bilo razdeljeno. Del vaščanov je delalo v veliki uti, drugi so vlačili k žagi debla, zopet drugi so morali les spravljati iz vasi. In vse to so morali delati od jutra do večera. Ako je kdo bil utrujen in bolan ter je zaprosil: — Danes ne morem . . ., je tujec zakričal: — Dobro, ne dobiš pa tudi nobenega plačila!

In bolnik se je vlekel, vzdihovaje, na delo. Sprva so sicer bili vaščani veseli in dobre volje. Zakaj vsak teden so dobili plačo. Kmalu pa so čutili, da ta plača za življenje ne zadostuje. Tujec si je sezidal v vasi krasen grad in mnogo ljudi iz mesta je prišlo ter se nastanilo v tistem kraju. Ko je bil grad sezidan, je stopil nek delavec k tujcu in rekel: — Bogat si! Gotovo si prodal les za trikratno ceno. Zakaj drugače bi si ne mogel sezidati takega gradu. Naša plača pa je ostala enaka. Daj tudi nam trikratno plačo.

Tujec se je sitno razsrdil. Poklical je svoje, jih dvanajst oboroženih služabnikov, ki jih je pripeljal iz mesta ter ukazal delavca obesiti na drevo.

Ostali, ki so to videli, so se zelo ustrašili. Niso upali več spregovoriti nobene besede. Zakaj bili so brez orožja.

V velikem prostoru, kjer je sedaj stal hlapec, je dal tujec napraviti piščal. Ko je piščal zjutraj divje zakričala, so morali vsi hiteti na delo, drugače niso dobili plače. Nekoga jutro, ko je eden vaščanov še spal, je kakor po navadi zakričala piščal. Njegov majhen sinček ga je vzbudil in ves v skrbeh rekel:

— Hitro, hitro, oče, GOSPOD kliče!

Oče je potegnil otroka ves presenečen in se spomnil besed starega čarovnika. Zvečer je pripovedoval ta slučaj svojim tovarišem. Globoko vzdihnilsi so možje priznali, da je iz HLAPECA resnično postal GOSPOD in oni njegovi sužnji.

Srečna vas je zopet postala žalostna vas. Nobeden ni imel več časa, da bi bil z drugim prijazen. Nikdo se ni smejal. Vsi so bili mrki in zdelani.

Tujec je dal poleg železne ute narediti še mogočno poslopje. Tu so delali vžigalice. Delati so morali celo majhni otroci. Ženske so

že dolgo prej morale hoditi delat, zakaj od pičle plače moža družina ni mogla živeti.

Nekoga dne so prišli od nekdaj mnogi možje v vas. Tujec jih je nastanil v dveh velikih hišah, ki sta dosedaj stali prazni. Vaščani so se začudeni spraševali po kaj so prišli ti ljudje. Zakaj delali niso, nego, kakor se je videlo, na nekaj čakali.

To vprašanje je bilo kmalu odgovorjeno. Tujec je poklical vaščane k sebi. Naredil je žalosten obraz in govoril:

— Velike zgube sem imel. Vsled ljubezni do vas sem postal siromak. Les stane danes samo še polovico tega kar je stal prej. Zato vam lahko plačujem samo še polovico plače.

Delavci so se vsi v grozi spogledali. Že sedaj s tako celo plačo niso mogli živeti, od slej pa bodo dobivali samo polovico. Naravnost poginili morajo z otroci vred od lakote.

Eden iz njih, mlad vaščan, stopi pred tujca in ves rdeč od jeze zavpije:

— Za polovico plače ne delamo!

Tujec se je zlobno nakremžil:

— Kaj pa nameravate? Morda zopet začeti z malimi žagami žagati debla? Preden razžagate eno deblo, jih bo med tem hlapec razžagal že deset. Hlapcu niste kos — in hlapec je v MOJIH rokah.

Vendar mogočna jeza, podžigana z obupom, je zgnabila delavce. Vsi besni so kričali:

— Ne delamo! Ne delamo!

Tujec se je zlobno smejal:

— Dobro, ne potrebujem vas. Možje, ki so pred kratkim prišli v vas, bodo delali mesto vas. Za vas pa ni tukaj več prostora.

Delavci so planili, da ubijejo tujca. Tujec pa je zabrlizgal na majhno piščal in takoj so planili v dvorano možje, oboroženi do zob. Obkolili so delavce in jih zvezali. Tedaj je zakričal tujec z mogočnim glasom:

— Izženite te nemirneže iz vasi in zastražite meje. Kdor se drzne prekorajiti mejo, ustrelite ga!

In tako se je zgodilo. Možje so bili z ženami in otroci izgnani iz vasi v gozdove, kamor so nekoč pregnali čarovnikovega sina. Ko je nastal večer, so omahnili izčrpani na mahovita tla. Zene so plakale in jokale vso noč: Drugo jutro so vsi žalostni potovali dalje. Celi dan so tavalji utrujeni in lačni. Zvečer so prišli do majhne utice. Ko so potrkali na vrata, je stopil pred njih čarovnikov sin. Prijazno jih je sprejel, pogostil jih z jagodami in kruhom ter nasitil jokajoče otroke.

Poročali so mu, kaj se je zgodilo in mu tožili svojo bedo.

— Vse je izgubljeno, je stokal stari mož. HLAPEC je postal GOSPOD. Mi in naši otroci in otrok otroci ostanemo sužnji na vekomaj.

— Da bi tvoj oče nikoli ne daroval tistega skrivnostnega daru, je vzkliknil drugi. Sedaj smo revnejši, nego smo bili poprej.

Čarovnikov sin pa je govoril resno:

— Ne dolžite mojega očeta. Kar je naredil je naredil iz ljubezni do vas. Njegovo darilo je bilo koristno, dokler je spadalo VSEM. Še le v rokah POSAMEZNIKA je postalo prokletstvo. Vendar ne smete sedaj obupati. Spomnite se časov, ko je bil hlapec vaš služabnik. Niso bili ti časi veseli in lepi?

— Da, da, so vzklikali in globoko vzdihovali, spominjajoč se časov, ko so njih vasico imenovali "srečno vas".

— Zakaj ste dali hlapca v roke posameznika, je vzkliknil dvanajstleten mladec ves nejevoljen. Mi otroci bi verjeli besedam starega čarovnika in bi tega ne storili.

Starci so osramočeni obmolknili. Obraz čarovnikovega sina pa se je naenkrat zjasnil. Z veselim glasom je zaklical:

— Vsa ta dolga leta sem mnogo čital v očetovih čarobnih knjigah. In vedno sem naletel na pregovor, ki ga nisem mogel razumeti. Sedaj ga razumem. Glasi se:

"Kar so stari zavrgli, pobrali bodo mladi; napake starih bodo popravili mladi. Starim gospod, hlapec bo mladim!"

Trenotek je zavladala grobna tišina. Nato so vzkliknili vsi otroci s svojimi svežimi, mladimi glasovi:

— Mi bomo popravili kar ste VI zagrešili! VAŠI GOSPODJE bodo NAŠI HLAPECI!

In visoke, resne jelke so šumele tiho in šepetale:

— Tako je prav! Tako je prav! KONEC.

Vsega v izobilju

Banke imajo toliko neinvestiranega denarja, da se ravnateljji belijo glave, kam bi ga vložili, da bi jim donasal primerne obresti. Nekaterje večje finančne institucije so začele za nedoločen čas celo odklanjati velike vloge, ker bi morale od njih plačevati obresti, denar pa bi jim ležal mrtev v blagajni.

Ne le denarja, vsega na svetu je preveč. Pa je vendarle kriza! Med milijoni pomanjkanje, samomori vsled bede se množe, stotisočem teše rake in koplje grob polagoma glad. To je portret sistema, kateremu pravimo kapitalizem.

Richard Zavertnik razkrinkava "dolarske socialiste"

Chas. Novak je že pozabljen. Razkrinkaval je socialiste toliko časa, da je utonil v "odkrivanju". Njegovo vlogo pomena Richard J. Zavertnik. Ni jih večjih izkoriščevalcev, ne značajnejših in nepridapravov, kakor so po njegovem in Kobalovem mnenju naš slovenski socialisti. Zato je Richard napisal dolg angleški članek, iz katerega švigajo iskre kakor kadar udarja kovač po razbeljenem železu. In ta članek je poslal svojemu zavezniku Andreju Kobalu za -priobitvev v "Svobodi" - tistemu Kobalu, ki je storil kolikor je največ mogel, da diskreditira njegovega očeta, in ki je izpustil iz zapisknika konvencije SNPJ zaupnico, katero je izrekla delegacija Jožetu Zavertniku.

Richard Zavertnik pravi, da so slovenski socialisti samo zato socialisti, ker jih mika dolar. Well, če bi bilo to res, tedaj bi bil Richard Zavertnik že davno "socialist". Ker pa ni "neumen", je našel pot v politiko, kjer so res dolarji. Zato so izšli leta 1928 pod njegovim imenom oglasi za Hooverja in republikansko stranko. V njih so zatrjevali, da je vse jugoslovansko ljudstvo za moža, ki je znal v vojni krizi in v času suše v Rusiji preživljati milijone ljudi. Richardovo ime je bilo tudi v oglasih za republikančkanca R. E. Crowea, tedanje državnega pravnik, o katerem so kapitalistični dnevniki zatrjevali, da je v zvezi z organiziranim zločinstvom. (Glej Tribune, Daily News etc.). Kandidiral je na republikanskem tiketu.

Razni listi, katere so v kampanjah širili med jugoslovanskimi volilci, so imeli oglase, ki so zatrjevali, da "odlični Jugoslovani" priporočajo v izvolitev te in te republikanske kandidata. In med temi odličnjaki sta bila označena tudi Zvonko Novak ter Richard J. Zavertnik. Proletarec je to že takrat poročal, toda Richard je molčal.

Vsakdo ve, da republikanci in demokrati svoje politikaše plačajo. Tudi Richard bo priznal, kadar ga mine togota, da republikanska in demokratska stranka nimata načel, ampak politikaše najemata, kakor najema mesto delavce, da čistijo odvodne kanale in stranišča, v katerih se pretaka tisoče ton govna in druge nesnage. Vzlic temu niso taki odvodni kanali nikdar čisti, in isto pravilo velja za politiko korupcije, kateri služijo cheap politični za judževe groše, dostikrat tudi zastoj v nadi, da pride nekaj dolarjev iz kanala graftanja tudi v njihove aržete.

Pod naslovom "Hyphen Socialists" je poslal Richard J. Zavertnik dolg zmakez napadov, v posebnem pripisu pa pravi: "Videli bomo, kateri listi verujejo v svobodo tiska, kajti ta članek sem poslal razen "Proletarcu" tudi listom "Svoboda", Glas Naroda, Enakopravnost, Jugoslovanski Obzor, Prosveta in Cleveland Journal."

Fant demagogira, kot običajno. On seveda gori navdušenja za izboljšanje razmer ameriškega delavstva, vsled tega pa je tudi pravil, da je republikanska stranka osvobodila sužnje. Ker je to tako izborna stranka, je tudi prisegala, da bo v ponvah delavskih družin zelo pogosto vasovala pohana piška, lunč-boketi bodo polni, delo stalno, plače visoke - treba je samo, da daste večino republikancem in izvolite Hooverja za predsednika.

Tako je, bratje in sestre! Ime Richard Zavertnik se je ponujalo očem v plačanih oglasih in neplačanih artikelnih ne le tu nego celo v železnem okrožju Minnesote. Ali morda zato, ker hoče koristiti ameriškega delavstvu? Mogoče, kajti v deželi je mnogo malovaških politišnov, ki verjamejo v vraže. Pravilo pa je, da človek razkazuje taka "prepričanja" zato, ker je najet, ali pa, ker pričakuje službe ali kake druge koncesije. Ni treba drugega kot pogledati v republikanske in demokratske dnevnike ter politične revije, pa imate nebroj dokazov za to trditvev.

Richard začenja v svojem članku, katerega je razposlal ameriškega slovenskemu časopisu, takole:

"Ze mnogo let sem imel namen, da bi postal aktiven v kakih političnih stranki, ki bi imele konstruktivno platformo za izboljšanje življenjskih razmer ameriškega delavstva . . ."

Čitatelje to lahko uveri, da ima delavstvo prijatelje dobrih namenov, ki preiščujejo o tem toliko časa, da jim začno priporočati Hooverja, ker ima njegova stranka pač konstruktivno platformo. Naš prijatelj nadaljuje:

"Ko se je ustanovila Farmer-Labor Party l. 1918, sem deloval z njo dokler ni izginila z ameriškega političnega pozorišča. Po smrti svojega očeta

SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM V CLEVELANDU.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 2:30 pop., seje ženskega odeska pa vsak prvi torek v mesecu ob 7:30 zvečer v klubovih prostorih v S. N. D. Sodrugi in sodruginje, agitirajte in pridobivajte novih članov in članice klubov ter novih naročnikov našemu glasilu Proletarcu. V organizaciji in izobrazbi je naša moč.

Pristopajte k SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik "PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00.

Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill. Telefon Canal 4340.

SLOVENSKO-HRVATSKA TRGOVINA CVETLIC.

Sveže cvetlice za ples, svadbe, pogrebe itd.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382.

Prijetna in okusna domača jedila. Cene zmerna. Postrežba točna.

sem resno razmišljala, da bi pristopil v JSZ., dokler mi niso prišle pred oči gotove stvari, ki jih bom omenil v tem članku."

Nato naštevava, kako je izgubil vero v nas ker smo nepridapravi. Svoje "odkritosrečno razmišljanje" je vsled teg. zavrgel ter ostal v oglasih republikanskih političarjev, kjer so moralno in etično kajpada zelo visoki in do skrajnosti pošteni. Slabih ljudi tam sploh ni, pravzaprav nikjer drugje, kot med slovenskimi socialisti.

"Hočem, da razumete, da se jaz ne kregam z načeli socializma, kakor ga je učil Karl Marx in z načeli mojega pokojnega očeta," pravi Richard.

To je pa že malo prehudo. Če je to res, potem se tudi Hoover ne krega z načeli socializma, ne Crowe in sploh nihče izmed te gospode, kajti vsi ti politikaši so na vsak način veliko boljše socialisti kakor pa slovenski socialisti. Smo res v salamenski kaži.

"... My differences with certain members arose wholly from the question as what is the proper moral conduct for one that is active in the S. N. P. J. . . ."

Nato "filozofira", kako so gotovi psevdoradikalci napravili zmešnjavo in prostituirali svojo miselnost tako zelo, da so postali sposobni za vse sorte zločine. Brrr.

Ako je temu tako, naj bo Richard le kar vesel, bo imel vsaj več zaslužka, kadar pride do obravnave. Nedvomno ga bodo njegovi zavezniki najeli za pravnega zastopnika.

Ena najgrših reči v tej prostituirani mentalnosti so po njegovem zatrdilu članki pod naslovom "Resnim in pametnim v presojo in zabavo", oziroma članki o "političnih in vse sorte političnih Slovenceh". Posebno še članek pod tem naslovom:

"New Leader"

angleški socialistični tednik.

Izhaja v New Yorku. Naročnina \$2 na leto, \$1 na pol leta.

Najboljše urejevan angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita.

Naročite si ga tudi vi. Naročnino zanj sprejema "Proletarec"

Prva Jugoslovanska restavracija

DOMAČA KUHINJA

Otto and Jerry

Miškovsky,

lastnika.

4047 W. 26th Street

Se priporoča Slovencev v poset

Martin Baretincic & Son

POGREBNI ZAVOD

324 Broad Street

Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

SLOVENCEM PRIPOROČAMO KAVARNO

MERKUR

3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.

(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)

FINA KUHINJA IN POSTREŽBA.

KARL GLASER, lastnik.

sem resno razmišljala, da bi pristopil v JSZ., dokler mi niso prišle pred oči gotove stvari, ki jih bom omenil v tem članku."

Nato naštevava, kako je izgubil vero v nas ker smo nepridapravi. Svoje "odkritosrečno razmišljanje" je vsled teg. zavrgel ter ostal v oglasih republikanskih političarjev, kjer so moralno in etično kajpada zelo visoki in do skrajnosti pošteni. Slabih ljudi tam sploh ni, pravzaprav nikjer drugje, kot med slovenskimi socialisti.

"Hočem, da razumete, da se jaz ne kregam z načeli socializma, kakor ga je učil Karl Marx in z načeli mojega pokojnega očeta," pravi Richard.

To je pa že malo prehudo. Če je to res, potem se tudi Hoover ne krega z načeli socializma, ne Crowe in sploh nihče izmed te gospode, kajti vsi ti politikaši so na vsak način veliko boljše socialisti kakor pa slovenski socialisti. Smo res v salamenski kaži.

"... My differences with certain members arose wholly from the question as what is the proper moral conduct for one that is active in the S. N. P. J. . . ."

Nato "filozofira", kako so gotovi psevdoradikalci napravili zmešnjavo in prostituirali svojo miselnost tako zelo, da so postali sposobni za vse sorte zločine. Brrr.

Ako je temu tako, naj bo Richard le kar vesel, bo imel vsaj več zaslužka, kadar pride do obravnave. Nedvomno ga bodo njegovi zavezniki najeli za pravnega zastopnika.

Ena najgrših reči v tej prostituirani mentalnosti so po njegovem zatrdilu članki pod naslovom "Resnim in pametnim v presojo in zabavo", oziroma članki o "političnih in vse sorte političnih Slovenceh". Posebno še članek pod tem naslovom:

"New Leader"

angleški socialistični tednik.

Izhaja v New Yorku. Naročnina \$2 na leto, \$1 na pol leta.

Najboljše urejevan angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita.

Naročite si ga tudi vi. Naročnino zanj sprejema "Proletarec"

Prva Jugoslovanska restavracija

DOMAČA KUHINJA

Otto and Jerry

Miškovsky,

lastnika.

4047 W. 26th Street

Se priporoča Slovencev v poset

Martin Baretincic & Son

POGREBNI ZAVOD

324 Broad Street

Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

SLOVENCEM PRIPOROČAMO KAVARNO

MERKUR

3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.

(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)

FINA KUHINJA IN POSTREŽBA.

KARL GLASER, lastnik.

vom v Proletarcu 4. junija. No wonder!

"Psevd socialisti verjamejo v načela samo dotlej, dokler jih ničesar ne stane. V resnici so oni le dolar-socialisti, katerih edini cilj in namen je izrabljati delavce za personalne koristi. Nihče izmed njih ne spada v unijo." Tako jih je nam zabelil.

Ponovno poudarjam. Če bi bilo v socialističnem udejstvanju toliko prilike za pridobivanje dolarjev, BI BIL RICHARD ZE DAVNO SOCIALIST. Ker ve, da je treba v socialističnem gibanju delavcu dostikrat posegati v žep in delati, se je raje oprjel stranke, v kateri se troši stotisoče in milijone v kampanjah.

Richard J. Zavertnik je v uniji poštinskih uslužbencev, ker dela na pošti, ne pa zato, ker veruje v strokovno organizacijo. Njegova agitacija za organizacijo ni bila vredna med našim delavstvom piškavega oreha, ker je z njo le lovil simpatije, da se "uveljavi". To je politika "personalnih ambicij", vredna stoodstotno politike, po kakršni se ravnajo njegovi osebni zavezniki.

Dotični pa, katerim očita, da niso v uniji, so zanj že mnogo storili brez pritiska. Pisec je spadal mnogo let v unijo rudarjev (Western Federation of Miners) ter zanj agitiral v kempah, ki niso bile unijske. Plačevali smo v stavkovne funde enodnevno plačo na mesec in nemalokrat tudi večdnevno plačo na mesec, ker je unija rabila sredstva. Naši ljudje so se v borbi za unijo izpostavljali nevarnostim odslovitve, izgonom ter drugim neprikladim, o katerih Richard ničesar ne ve.

Nato opisuje poštenje svojega očeta, ki je razkrival koruptne tipe, mi, dolarski socialisti, pa smo bili s pokojnim Jožetom Zavertnikom samo zato, (Nadaljevanje na 6. strani).

John Metelko, O. D.

Preiščemo oči in določimo očala

Adam Milkovič:

SUŽNJI KRVI

ROMAN ČUVSTEV IN NAGONOV ČLOVEKA
Vse pravice do ponatisa in Proletarca pridržuje avtor.

(Nadaljevanje.)

Ze se je dvignil zastor, že so na galeriji prvič divje zaploskali, a Leander Duray še vedno ni prišel. S težkim srcem se je ozirala Hedy proti vходу. Njeno dušo je zagrabilo težka slutnja in je ni hotela zapustiti.

Sredi prvega dejanja, prav tedaj, ko je ljudstvo v glasnim grohotom sledilo predstavi, tedaj je vstopil visok človek — policist.

"Ste vi gospa Hedy Majolly?"

"Da," se je prestrašila ona. V naslednjem hipu ji je sporočil, da se je ponesrečil Leander in naprosil, da bi rad še videl gospo Hedy . . .

"Ni mogoče?" je osupnila gospa Hedy.

"Hiteti morate, leži v bolnici . . ."

"In?" je skočila ona proti izhodu.

"Ves je v krvi," je rekel on.

Pred gledališčem je stal zaprt avtomobil.

"Vstopiva!" je rekel policist, "ta voz je naročil on." Vstopila sta in avtomobil je zdrčal v noč.

Četiri ure kasneje — v gledališču je bil ravnopravno odmor — se je prerival po hodniku Leander Duray, se oziral po ljudeh, hodil gledat v ložo — a nikjer je ni bilo . . . Kaj morda sploh ni prišla? Počakal je, da se je predstava nadaljevala. Mogoče se je kje zamudila? Nestrpnost se je prestopal ob vходу. Vse je bilo že zasedeno, in njen in njegov sedež sta ostala prazna. Iz tega je sklepal, da je bila tu, a je odšla. Morda je odšla iskat njega, ko ga tako dolgo ni bilo? Ves iz sebe je stekel na ulico, sedel v prvi avtotaksi in ukazal zapeljati pred hotel, v katerem sta bila že nekaj tednov stanovala. A ko je dospel v svojo sobo, je moral s strahom ugotoviti — da je prazna —. Kje je? Begal je po ulicah, okoli gledališča — zaman . . .

V tem času je brzel zaprti avtomobil z vso naglico po dolgi ulici že daleč izven mesta. Policist — ki ni bil nihče drugi kakor Claparede, se je nagnil k preplašeni ženski in ji z bliskovito naglico porinil v usta zamašek. V naslednjem hipu je privezal njeno brado tako hitro in s tako spretnostjo h glavi, da je bil vsak trud vreči kak krič zaman. Z zadnjimi močmi se je gospa Hedy hotela osvoboditi neznanega nasilneža, ki je pa že v naslednjem trenutku izvlekel iz žepa vrvi in smehljal je povezal njene roke. Potem je segel v jopič, pokazal prav pred njene oči velik nož in se nasmejal.

"Nalašč za vas sem ga nabrusil!"

Gospa Hedy je zaprla oči. Tujčevi prsti so se zarili v njen vrat, desnica pa je nastavila ostrino noža na njene hropeče prsi.

"Današnja noč," je dejal tujec z neko slastjo, "je noč osvete — noč smrti." V mračnem svitu avtomobilske luči, se je pred divjimi očmi zablistala na sveže izbrušena ostrina noža. Kakor mrzla kača se je plazil tujcu smehljal na polzasenčenem obrazu; vanj so se proseče uprle Hedyne oči. Claparede se ni menil za ta proseči pogled, ne za pritajno stokanje in zvijanje mehkega telesa. Tega je bil pač vajen, saj mu do sedaj še nihče ni rad nastavljal prsi ali glave. Hladnokrvno je potiskal nož v napete grudi in se, ko je zdrčal nož do ročaja, nasmejal prav zadovoljno. "Proketo," je zamrmral in se preoblačil, "od vruga je bila trde kože."

Vse to se je zgodilo tiho in mirno. Bil je pač Claparede mojster v svoji stroki. Ropot drvečega stroja je potlačil vsak najmanjši šum, in šofer, ki je vrtel volan, je bil vesel, da vozi po dolgem času tako dolgo pot. Zabljudena sta, si je mislil ob neki priliki, ko je nekaj udarilo ob tla. Ozrl se je in videl v mračnem svitu dvoje temnih teles, kako se zvižata in menda poljubujeta. "Moj voz," je povdaril šofer, "je pač najprikladnejša za ljudi, ki se imajo med vožnjo radi, haha."

Ko se je Claparede prepračil, da se je spremljevalka za vedno umirila, da so ji oči osteklenele in srce zamrlo, je opozoril voznika naj vozi zmerneje. Nekaj trenutkov kasneje se je neslišno splazil do vrat, jih z vso opreznostjo odprl in se spustil počasi z voza. Mirno je vozil šofer skozi noč naprej po ravni cesti dalje in dalje . . .

"Srečno pot!" se je zasmel za njim Claparede in odhitel, oblečen v elegantno črno obleko v mesto.

Dobre pol ure nato je sedel v kupeju drugega razreda brzega vlaka zavrt v ogrtač in čital knjige, ki jih je nosil radi kratkočasja vedno s seboj. Njegove črne oči, ki so prežale na vsako kretljivo ljudi, so se tuintam zarile v bežeče iskre skozi kalno steklo. Zunaj je pričelo deževati. Kaplja za kapljo je kanila na zemljo, časih udarila katera na okno in se razbila. Claparede se je zagledal v to igro narave. Kaplje so plesale v divjem plasu in udarjale same sebi pesem neenakega ritma v viharno noč. Med vožnjo si je očistil Zelena Riba še zadnje madeže raz prstov. Potem se je nagnil v naslanjač in za hip zatisnil oči. Pred njega se je privarila velika krogla. Večja in večja je postajala, dokler se ni prav pred njim razpočila in izginila. Na njeno mesto je pritekel mal psiček, se izpremenil v strašnega leva in zarjovel nad njim. Claparede se je stresel in odprl oči. Sanje so bile strašne; da bi se jih znebil, je pogledal

raje skozi okno v noč. Toda tudi tu ni našel miru. Pred njim je vstala kakor prikazen in drvela kakor pošast mlada ženska. Z rokami se je prijemala od zunaj okna in prosila usmiljenja.

"Vidite gospa," je zamrmral Claparede, "takole se mora potiskati nož v grudi, haha, počasi, da sta bolečina in užitek večja." Zdelo se mu je, kakor, da drži v desnici nož in si pere roke v topli krvi. In kri je bruhala, kakor vrelec tople žive vode iz zemlje . . .

Tako je potekla noč. Ko so zadobivale iskre sopihajoče pošasti slabši sijaj in so se jeli odražati prvi obrisi drvečih oblakov, je zavozil vlak med nešteto tračnic in se zaustavil pred visokim, obokanim poslopjem. Skozi vrata vagonov so se usuli potniki. Tudi Claparede je izstopil. Zavrtel je palico v desnici in se nasmejal prvemu znancu, ki ga je srečal na kolodvoru. Gospod postajenačelnik mu je prijazno odzdravil, stisnil znancu roko in odhitel na svoje mesto.

V istem času so v mestu, kjer se je odigral zločin, brneli brzjavci in zvonili policijski telefoni. Molče so strmele vprašujoče oči nešteti, resnih brazov v žensko truplo, ki je bilo posajeno v bolniški sobi glavnega policijskega urada na stol. Razmršeni lasje umorjenke so viseli na vse strani. Njena glava je visela preko stola nazaj, obraz je bil spačen in deloma razrezan. Oči, ki so bile odprte, so bile zalite s krvjo. Iz prs je štrlel ročaj, iz hrbta je gledala noževa konica. Zaman so se trudili okoli stoječi, da bi spoznali umorjenko. Nobenih listin niso našli pri nji in tudi zglasil se radi nje ni nihče.

Večerni listi so raznesli po vsem mestu grozen, nepojasnjen umor, kakoršnega še ne pomni tukajšnja kriminalistika.

Potlačen v obup in prepričan, da mu je gospa Hedy pobegnila, je čital gospod Leander Duray list za listom. Tedaj mu je zastala v grlu beseda, oči pa v črnih črkah.

— — — Tajinstven umor — — —

"Tajinstven umor?" je iztrgal iz grla. Ko je čital naprej, je okamenel. "To je ona," je zaječal, "ona, moja draga Hedy." Že je hotel planiti na policijski urad, a pot mu zastavi težka misel. Kako naj reče? Da je ona ženska z nožem v prsih njegova soproga? Ne, tega ne more in ne sme. Ali naj reče — ta, ki leži tu pred vami, je Hedy Majolly? Sumili bi njega umora. Mover bi ga razkosal kot morilca. Ali naj reče — jaz sem Leander Duray? Tudi ne; zaprl bi ga, četudi je po nedolžnem obdolžen, da je vlomil v Moverjevo stanovanje. Kaj naj torej stori? Nič. Molči naj, najbolje bo tako. Ona je mrtva kaj hoče? Oživeti je ne more, pač pa lahko sam sebe potlači v nastavljen past in trpi za vedno, četudi je nedolžen. Glavno je dejstvo, da na policijski ne vedo, kdo je pravzaprav ta ženska.

"Molčal bom," je zamahnil končno z desnico, "moja usta bodo molčala o vsem kakor molči ona. O, da bi človek mogel zasačiti gnusno zver, ki mi je ukradla to žlahtno bitje! Raztrgal bi ga," je zaškripal Leander z zobmi. "Grozen človek mora to biti. Potem, ko je zadostil na njenem telesu svoji strasti, ji je, gorila, še zadržal nož v srce. Proklet naj bo!" je plunil Leander v tla in se zopet zamislil. "Kaj pa, ako je imela še kakega ljubimca? Zmožna je bila morda tudi tega. Zvita je bila. Ako je varala moža z menoj, zakaj naj bi ne varala mene z drugim? Oh, zakaj sem zašel na to pot!" Spomnil se je svoje soproge. Zvesta žena mu je bila, a on jo je pahnil od sebe. Morda pa je bilo to delo maščevanje Moverja samega? Ako je, naj bo! Ona je bila njegova žena; prav je imel! Jaz si opelem roke. Ko sem ji ranil srce s pušico ljubezni, nisem vedel, kolik greh sem storil. In potem? Potem me je vodila ona; kakor slepec sem taval za njo. "Uh, proč ve črne misli," je ukazal sam sebi, "ona je mrtva. Njen dom je grob. Molčala bo v njem. Molči naj tudi moja usta! Naj ostane njeno truplo tajnost, njeno ime vprašanje."

Po tem sklepu si je napalil Leander Duray cigareto in stopil v prvi električni voz.

Ko je legla nad ulice noč in prepregla nebo s tankimi meglicami — ga ni bilo več v tem mestu.

21.

Na vrata gospe Charlotte je nekdo potrkal. Trikrat je zapored potrkal — to navado je imel njen soprog. Ko je gospa Charlotte začutila te rahle udarce jo je spreletelo po vsem životu. Kaj, če se je vrnil on? Leander? Tiho je stopila do vrat in oprezno pogledala skozi malo linico. Pred vrati je stal visok možki zavrt v dolgo črno haljo.

"Kdo je?" je strahoma vprašala.

"Claparede," je zašepetal glas prav blizu vrat.

(Dalje prihodnjič.)

Vsega preveč, le pameti ne

Na svetu je preveč žita, preveč mesa in drugih živil, preveč denarja, preveč blaga, preveč vsega, le pameti manjka. To je edino kar manjka človeštvu, da si bi ekonomski sistem idealno uredilo.

RICHARD ZAVERTNIK RAZKRINKAVA "DOLARSKE SOCIALISTE"

(Nadaljevanje s 5. strani.)

ker smo se bali njegovega mogočnega peresa.

Kako je fant otročji! Ako bi bili "dolarski", bi bili tudi mi z onimi, katere je razkrinkaval, mar ne? Zakaj pa se oni niso bali njegovega mogočnega peresa?

Nato pravi, da smo se po Zaverntnikovi smrti ločili od naukov pokojnika in šli radi osebnih koristi v raketirstvo z izletnim uradom SNPJ. Bili smo celo tako nesramni, da smo pokojnika napadli po njegovi smrti v Prosveti, obramba, ki jo je podvzel Frank Zaitz, pa je bila samo mamilo, s katerim smo skrivali svojo neiskrenost. Kajli edina ambicija Fr. Zajca je bila, da postane glavni vodja SNPJ.

Ha-ha-ha-ha, tu je pa Richard očitno izdal svojo željo. Njemu je le, da bi postal "outstanding leader of the SNPJ."

Načela, katera je zastopal pokojnik, smo torej zatajili.

Toda počakaj malo, Richard! Ali hvali franciškanski "Am. Slovenec" nas ali tebe? Ali brani A. K. našo ali tvojo "politiko"?

Ali ti je znano, da je pred letom urednik "Am. Slovenca" odklonil oglas tvojega brata dr. John Z. Zaverntnika, ki se ne veča, kolikor je meni znano, z nobeno politiko, češ, "Zaverntnikov 'Am. Slovenec' ne bo oglašal?" Velicenjega Richarda J. Zaverntnika hvali za stonj, med tem ko ni bratu hotel oglašati niti zdravniške pi-

sarne za poštene novice po poštenem trgovskem pravilu. What do you say about that?

Ali smo se mi združili s sovražniki pokojnega Jožeta Zaverntnika, kateri so mu grenili življenje in mu ga krajšali, ali se je Richard J. Zaverntnik?

Tudi Filipa Godino je razkrinkal. Ne spada v nobeno unijo in nosi obleko, ki so jo izdelali neunijski delavci. Dasi je velik svobodomislec, je dovolil svojemu sinu, da je več let pripadal "gotovemu Congregational Church basketball team-u."

Če je njegov sin premetaval žogo v takem teamu, s tem še ni bil član cerkvene občine. Ali more Richard zanikati, da ni podpiral, ali da ne podpira gotove cerkve z denarnimi prispevki? To je slabše, kakor pa pripadati basketball teamu kongregacijske cerkve.

Ali je njemu oče DOVOLIL agitirati za koruptno republikansko stranko?

Godina je grešil tudi, ker je svojem sinu dijaku po Richardovem zatrdilu dajal delo v tiskarni, medtem ko je mnogo odraslih članov SNPJ. spreza dela. To je stvar, ki ne spada tu, razen v kolikor se nanaša na podporo dijakom. Richard namreč vprašuje, ako je Proletarec kdaj pisal, da je SNPJ pomagala Godinovemu sinu v izobraževanju. Ako je dotični dijak delal kako uro, ali nekaj dni, pri SNPJ., je pač svojo "podporo" zaslužil. Koliko dela je storil Richard J. Zaverntnik za stotake, katere mu je

dala SNPJ. kot podporo za njegovo šolanje? Odborniki bi sicer storili pametno, če ne bi dajali takim zdražbarjem nikake prilike za uposiljevanjem svojih otrok ali sorodnikov, neglede kako zaslužijo s svojim delom vsak cent, ki ga jim izplača jednota. Takih slučajev pa je bilo malo. Edini glavni odbornik, čigar sin je stalno uposiljen pri S. N. P. J., je Vincenc Cainkar. Tudi brat bivšega gl. tajnika J. Turka je večkrat delal pri jednoti. To le mimogrede, da se pokaže Richardovo pristranost in pa sovraštvo do človeka, ki ima edino "napako", da je socialist.

Ko dene iz kože Godino, se loti Lotriča. Gre celo tako daleč, da mu očita nepoštenost. Ker zna žonglirati z besedami, piše seveda le tako po ovinkih, da bi se ga legalno ne moglo zagrabiti. Dejstvo je, da je Donald J. Lotrich POKAZAL, da dela za jednoto, medtem ko je Richard na svoj način dokazal, da podira, kar drugi grade. D. J. Lotrich deluje v družstvu, ki se je v teku nekaj let vzlic Richardovim pišcam razvilo v največje v Chicagu. Koliko je dosegel Richard? Koliko pa je ljudi v Chicagu ki bi za SNPJ. delali toliko in tako nesebično, kakor D. J. Lotrich? Richard gotovo ni med njimi.

Vprašuje, če je ta Lotrich isti "Andrew Lotrich", ki je indorsiral za županskega kandidata republikan Thompsona. "Andrew" in Donald J. pač ne moreta biti isto. Zato njegovo vprašanje, "ali ste videli v Proletarcu kaj sporočila, da je 'Andrew Lotrich' indorsiral republikanca za župana," nima smisla. Za Donalda vemo, da

je vršil agitacijsko delo za socialistično listo, katero je korporacijska politika potem izključila iz glasovnice. In tudi vemo, da Richard proti temu ni ne protestiral, ne agitiral pač pa, da je bilo njegovo ime res v oglasih za republikan Thompsona.

Ali je proti dotičnim listom, ki so oglas priobčili, protestiral? Ali jim je zagrozil s 'vožbo'? Ali je v njih morda zanikal, da rabijo njegovo ime brez dovoljenja? To so važnejša vprašanja, kakor pa, kdo je "Andrew Lotrich".

Glede izletnega urada ga je že pozivalo uredništvo Prosvete, da naj vložijo obtožbo, ako mu je znano, da so se vršile nepravilnosti. Zato to ne spada sem, nego pred jednotine tribunale, četudi se jih Richard v takih zadevah ogiblje. Demagogija je boljša, upoštevajoč jezujsko pravilo, "namen posvečuje sredstva."

Dasi je bilo njegovo ime v oglasih za Thompsona, mu je vzbil temu silno hudo, ker je B. Novak glasoval zanj pri primarnih volitvah. Pravi, da molčimo o tem, kar ni res. Bil je pisano v tem listu, da če je to storil, je napravil neumnost. Richardu pa bi verjeli v iskrenost, ako bi bil protestiral proti republikanski-demokratski zaroti, katera je pogazila načelo demokracije in odrekla socialistom pravico do rubrike na glasovnici, četudi je sodnik sam izjavil, da to ni bilo prav, da za volilnega biroja. ne bo silil tiskati novih glasovnic zaradi stroškov.

Richardove obdolžitve napram Moleku tudi ne spadajo v Proletarca.

"Potem imamo Zajca, ki ni član nobene unije . . . To je tisti Zaitz, ki je v pomenku z menoj na dramski predstavi kluba št. 1 JSZ. dne 30. novembra 1930 dejal, da ako ne pristopim v klub, me bo uničil v mojem poklicu. In jaz sem mu odgovoril, da lahko igra na svoje umazane karte, samo pazi naj se, da ga ne uničijo ljudje, katere on misli uničiti."

Takega pomenka nikdar ni bilo. Richard torej laže. Prvič, jaz še nisem nikdar VABIL ne predlagal v klub NEODKRITIH ljudi. In kadar je bil kdo takih predlagan, sem navedel svoje pomisleke ali pa se boril proti njegovemu sprejemu. Če bi bil Richarda kdaj kdo predlagal, bi bil jaz med prvimi, ki bi zahteval, da naj najprvo pojasni svojo politiko in svoja indorsiranja ter poda javno izjavo. Klub št. 1 ne potrebuje zdražbarjev, ne "čip-politišnov". Kadar je kdo prišel notri, je kaj kmalu uvidel, da zanj v klubu ni mesta in je odpadel.

Na koncu članka je še posebno raztogoten. Pravi, da so socialisti kače, ki sikajo strup, se plazijo po trebuhu za drobtinami in dolarji, se skrivajo v temnih luknjah, in preže, koga bi požrle. Toda k sreči bdi nad nedolžno proletarsko rajo pogumni Richard J. Zaverntnik in pazi s sulico. Pazi in pazi. Njegovo budno oko šviga od kače na kačo, njegove roke grabijo kamenje — bum! Ampak kače sikajo dalje, grabijo po čekih, čekih in čekih.

Tako sanja Richard — o kačah, o čekih, o lepih dohodkih in političnih službah, ki prinašajo čeke, ne da bi nalagale kako delo, razen, da lažeš volilcem in moleduješ za njihove glasove.

Dolgo sem se ogibal tega kupčka, ker vem, kaj daje od sebe. Ali poletje je, vročina se širi, treba je kako "nevtalizirati" to nesnago. Pravijo, da bo v zelo več mesecev. Nič ne de. Tudi takega dela se je treba privaditi.—F. Z.

81 LET neprestane uporabe plina v Chicagu - - -

PLIN za kurivo in razsvetljava se je začel v Chicagu uporabljati 4. septembra 1850. Tedaj je imela nova družba 125 odjemalcev — in oskrbovala je 99 cestnih svetilk ter eno mestno poslopje s plinsko lučjo. Od tistega večera pred 81. leti se ga rabi neprestano. Celo ob času velikega čikaškega požara l. 1871 se ni prenehalo s plinsko postrežbo. Tedaj se je plin oddajal iz centrale na severni strani, katero so uslužbenci s svojim herojstvom rešili plamenov.

Doba enainosemdeset let je prinesla velike spremembe. Iz malih cevi, ki so imele l. 1850 štiri milje dolžine, se je plinsko omrežje cevi razvilo na 3,735 milj. Skupna uporaba plina v prvem letu (8,030.000 kub. čevljev) ni bila niti tolikšna, kot se ga danes porabi v eni sami uri, med peto in šesto uro zvečer. Stalno raziskavanje in preiskušavanje od strani vodstva in vestno delo, 3,500 uslužbencev je privedlo do takih izboljškov postrežbe, kakršna še ni dosežena nikjer na svetu.

Ta postrežba je bila faktor v rasti in razvoju Chicaga, in naš namen je da jo izboljšamo do najvišje mogoče mere.

The Peoples Gas Light
- and Coke Company -

Dr. Andrew Furlan
ZOBOZDRAVNIK
vogal Crawford and
Ogden Ave.
(Ogden Bank Bldg.)

Uradne ure: Od 9. do 12. dop.,
od 1. do 5. popoldne in od 6. do
9. zvečer. Ob sredah od 9. do
12. dop., in od 6. do 9. zvečer.
Tel. Crawford 2893.
Tel. na domu Rockwell 2816.

A Dissenting Opinion

By Adam Condidger

Let's see how long it is since we had that big war for abolishing war, or was it to make the world safe for democracy? Anyhow, I remember at the time I heard people talking about "it must not happen again," and smashing militarism forever, and so on. But what I can't remember is, did we win or did we lose that war?

It must have been the latter, for I see that the Supreme Court has just decided with a vote of five to four that no one can become a citizen of this Christian nation unless he swears on the good book that in the case of another war, he or she will cheerfully kill any one he or she is told to kill.

Agreeing in advance to kill people or be killed by them without any more preliminary than "that's him, now shoot" is worse than signing a blank check, because the check might come back marked "insufficient funds", and so no harm done.

The parties so rudely turned down by the supreme tribunal of this Christian country (heavy on the country) were Prof. Douglas C. MacIntosh of Yale Divinity School, and Maria C. Bland, a nurse. Divinity teacher MacIntosh had been an army chaplain during the late war, which may account for his reluctance to see another one. Miss Bland agreed to go on nursing in case of another war for the abolition of war, but declined to shoot her prospective patients.

The decision was based on the precedent established in the Rosika Schwimmer case, who was denied citizenship because she wouldn't bear arms in any war.

I had intended to write a lengthy dissenting opinion on this latest Supreme Court decision. Then all at once I remembered that my opinion in the Schwimmer case, written in July, 1929, fits the latter cases to a t. y. t. And here it is:

Of course, it's too late. But, after all, imagination knows neither time nor space and so there stands Moses applying for citizenship in an American court, Anno Domini, 1929. (Anno Domini means the year of our Lord.)

"What's your name?" grunts His Honor.

"Moses," replies the bearded old agent.

"Moses what?"

"Just Moses! it's the only name I ever had."

"Funny. Where do you hail from?"

"Egypt. I'm the fellow Pharaoh's daughter claimed she found in the bull rushes. The neighbors said that was bull, but her Dad—"

"What! You ain't the bozo who put 'Thou shalt not kill' in the Ten Commandments, are you?" says the judge with bristling mustache.

"I am," stammers Moses.

"Ninety days in the cooler and deportation. Next."

"What's your name?"

"Jesus."

"Jesus what?"

"Jesus Christ."

"Where from?"

"Bethlehem."

"Bethlehem, Pennsylvania?"

"No, Bethlehem, Palestine."

"What's your trade?"

"Carpenter."

"All right, Mister What's Your Name? Now if this country were at war with some hereditary enemy, not yet designated, would you be willing to take up arms? Would you fire a gun? Would you kill?"

"No, Your Honor," the applicant for American citizenship replies meekly. "You see, I'm the author of the world-wide ignored phrases 'Love thy enemy,' 'Do good to those who wish you evil,' 'Resist not evil,' 'Those who live by the sword shall perish by the sword,' etc."

"Great Jehovah!" interrupts the judge on the verge of apoplexy. "So that's you. And you, the King Bee of all them lousy pacifists, got the unmitigated gall to ask me for citizenship papers. You—you—Bailiff, fetch the tear bombs. Next!"

Rotund, round-faced, well groomed, kindly-looking, middle aged gentleman moves smilingly up to bar.

"Name?" grunts the judge.

"Hoover, Herbert Hoover, sir," replies the gentleman.

"That'll do, one Hoover is enough. Besides, I think I heard that name before. What's your trade?"

"I'm a civil engineer in civil times and a feeder of war victims in uncivil times."

"Cut out the gags," cuts in the judge. "What I want to know is whether in case of war you would be willing to take up arms? Would you fire a gun? Would you kill?"

"Why, Your Honor," replies the startled gentleman, "I couldn't do that. You see, I'm a Quaker. My religion forbids the taking of human life. Since the days of William Penn, of whom you may have heard, we Quakers have steadfastly refused to participate in either retail or wholesale killing. We Quakers—"

"Bailiff! Bailiff! BALIFF! What that guy on the nut. I want to see him quake. Next."

"What's your name, woman?"

"Ruth Snyder."

"Occupation?"

"Widow."

"What did your husband die of?"

Compound fracture of the skull caused by the violent impact of a sash weight, complicated by short breath, resulting from a bailing wire my sweetheart had wrapped around his neck."

"All right, all right, never mind the details. Now, Ruth, answer me this: Would you be

'Hyphen-Socialists'

We have received for publication a very "interesting" document from our friend Richard J. Zaverznik. We are publishing it with all its grammatical errors in punctuation, spelling and diction. He is introducing it with the following letter:

Chicago, Ill., June 5, 1931.

Dear Editor:

Enclosed is an article entitled "Hyphen-Socialists" submitted for publication in your next issues of your newspaper. The purpose of this article is to reveal the truth about the dollar-socialists who exploit the American-Jugoslav Public for personal gains.

Thanking you in advance for any courtesy extended, I remain Very truly yours:

R. J. Zaverznik.

HYPHEN-SOCIALISTS

It has been my intention, for several years past, to become active in some political party with a constructive platform for the improvement and advancement of the standard of living of the great mass of American workers. With the organization of the Farmer-Labor Party in the year 1918, I became identified as one of its active workers until this party departed from American political life. After the decease of my father, I sincerely considered to apply for membership in the J. F. S. when confronted with certain circumstances, which I shall relate in this article, so repugnant to my sense of intellectual and moral reason that I lost faith in it as a panacea for our economic ills. I want it understood that I have no quarrel with the principles of socialism as taught by Karel Marx and with the principles of my deceased father. I have no personal quarrel with any member in the SNPJ. My differences with certain members arose wholly from the question as what is the proper moral conduct for one that is active in the SNPJ.

It is impossible to calculate the moral mischief; if I may so express it, that mental lying on the part of Hyphen-radicals has produced in society: When a man has so far corrupted and prostituted the honesty of his mind, as to subscribe his professional belief to things he does not believe, he has prepared himself for the commission of every other crime. He takes up the trade of a Hyphen-radical agitator for the sake of gain, and in order to qualify himself for that trade, he begins with a perjury. High achievements of such prostituted mentality are articles as "Nepolitnici,

WHY WORRY ABOUT FOREIGN COUNTRIES?

willing to take up arms? Would you fire a gun? Would you kill?"

"Would I kill?" exclaims the lady, a heavenly joy illuminating her handsome face. "Would I kill? Would a cat eat fish? Lead me to him, whoever he may be, and I'll show you the most thoroughly killed corpse you ever laid eyes on."

Judge, in state of one hundred per cent satisfaction, rummaging desk for b'ank and fountain pen:

"Application for citizenship granted. Bailiff, kindly escort the lady to the car."

several years to play with a certain Congregational Church basketball team. Another of his sons is studying law, and during his spare hours is employed for odd jobs at the SNPJ Printery while many an adult SNPJ member with families are walking the streets looking for work while an odd job to some of them would be a great blessing. Did you at any time read in Proletarec that the SNPJ pays for Godina's son's education?

Then we have Lotrich. An investigation of his activities in the Slovenian Camp of the MWA will reveal that he is no angel. Is this the same Lotrich who under the name of Andrew Lotrich endorsed the republican candidate Thompson for Mayor in the last election? Did you see any comment made in Proletarec that a certain "Andrew Lotrich" endorsed the Republican candidate for mayor?

Novak and his wife who were charged in the Voice of members column of Prosveta by Kolar that they voted in the Republican primaries, and which statement was never denied by the Novaks. Yet, Novak is considered an eminent socialist, perhaps he is so because he votes for the Republican candidates. Did you ever read in Proletarec that Novak was put on trial at the Socialist Club charged with not being a socialist or denouncing him for his unethical method?

Molek who says that he paid his substitute editor thirty dollars weekly admitting a twenty dollars profit during the time that he was sojourning in Yugoslavia. The checks at Prosveta will prove that Molek paid his substitute editor only twenty-seven dollars weekly. This is the same Molek who at one time belonged to the Office-Employees Association, a trade union, and who when dropped it said "One dollar a month for union dues is too high, especially when he is already paying fifty cents monthly dues to the Socialist Club". And this is the same Molek who was referred by the Late Zaverznik as the dollar-socialist.

Then we have Zaitz, member of no union, who as Supreme Supervisor

ought to have discovered the fact that the substitute editor hired by Molek was paid only twenty-seven dollars weekly. Did he ever reveal this truth or the truth about the steamship ticket racket as did the late Joz Zaverznik exposed former rackets? This is the same Zaitz who in a conversation with me at the play given by the dramatic section of Club 1 of J. S. F. on November 30th, 1930, said that "if I didn't join the club that they are going out to ruin me professionally," and I replied, that "he is a liberty to play his dirty cards but he should be careful that he shall not be ruined by the person who he intends to ruin." A few weeks after this incident slanderous articles began to appear in Proletarec attacking my character.

Let us take the case of a certain member of the Finance Committee of the SNPJ who upon his return from Europe phoned me and said "if I don't quit writing about the athletic issue and the blunders of Donald Lotrich in the voice of members column of Prosveta, that I shall be no longer employed as attorney for the SNPJ Finance Committee". I replied, that "the socialist group promised the youths in return for their support at the last Convention, to faithfully support athletics on the basis of the Athletic Resolution, and when they failed to fulfill their promises, it is my duty as a member to criticize their harmful decision. Further, that I shall accept the dictates from no one but my own conscience. When I see a wrong committed in the SNPJ, I shall use my power to rectify it, regardless of it strikes." When January came, I discovered that this legal work in the Chicago District was divided, the major part was given to a Bohemian attorney, a member of the Pioneer Lodge, and who represented D. J. Lotrich at his lodge trial on charges brought by James Kolar.

Then we have the Excursion Committee, who in articles printed in Prosveta in year 1929 wrote that free tickets which shall be given to the SNPJ by the steamship company shall be used as prizes and shall be

awarded to those members who secure most new members during that membership campaign. When the year 1930 came around, they divided these free tickets, which were received as commission for sale of tickets, among themselves. Not only this, but by their visit they gave their moral support to the dictator and helped to fasten the iron heel of despotism onto the workers of Yugoslavia. While Molek was in Belgrade, he visited the Prefect of Police who demonstrated to him the operation of the system used for keeping check on the activities of all prominent Yugoslavs who reside in America. I wonder what was the purpose of Molek's visit to the Prefect of Police? Was it for the purpose of tell-tale so and so about the activities of the American Yugoslavs?

What rot the dollar-socialistic reptiles let loose from their poisonous fangs for the sole purpose of fooling the American Yugoslav public! Being snakes, crawling on their bellies for their daily crumbs of bread, seeking refuge in dark holes upon the approach of any courageous man, they have no sense of honor or manhood and they harm no-one but themselves. They should be piked rather than scolded, as they know not what they do, because they hold their pay checks so close to their eyes that they never see beyond them.

Richard J. Zaverznik.

P. S. I mailed a copy of this article to Proletarec, Prosveta, Cleveland Journal, Enakopravnost, Glas Naroda, Svoboda and Jugoslovanski Obzor, publication will prove which newspapers maintain a free press.

Richard's document is interesting because it shows that he had chosen a wrong profession. A member of the holy rollers, for instance, with a white lily in his right hand and the Great Book in his left and uttering denunciation upon mankind for their sins and moral degradation, cursing especially the wicked Socialists for their "mental lying" (whatever that means)—this, it seems to us, would be a more fitting role for him.

Every indication points to the fact that the author must have been terribly angry, prejudiced and upset when his document was written. Doctors confirm that a man does his worst in an angry mood, and every insinuation, every charge, every gutter expression only exposes the character and feeling of the author. There is a bitterness so outstanding that thinking people will need little explanation to determine the lack of value of these poisonous "angry mooded" accusations.

We too could address our lawyer friend in the same language. But we have too much self respect, too much pride in our paper and in our readers to do that.

His expose has no face value, therefore.—We Socialists are human beings too, and have inherited good and bad alike. We do not pretend to be unimpeachable but we are not a fraction as mean or as low as the author wants to portray us—or as the "document" reveals the author to be. We are at a loss to understand the meaning of his "dollar socialists". He evidently judges others by himself. To which we must say that there are no dollars in the Socialist party and we know of no member who is in the movement only to receive the dollars. Richard is well aware of the fact that a Socialist is asked and must sacrifice, not only his dollars, but also time and effort for the interest of Socialism. That may be one reason why so many of our friends either hesitate to enroll or have dropped out so quickly.

It takes a man or woman with a backbone, grit, intelligence and unselfishness to be a Socialist. Weaklings and disgruntled individuals have not found their way into the party. The "dollar socialists" are therefore on the outside, looking in and waiting for the time when the party might

be able to recompensate every little effort. While the sacrificing of time, money and energy is being devoted to the cause of Socialism the "dollar socialists" are only looking on.

When Richard tells us of his desire (beg pardon) "intention" to become "active in some political party with a constructive (heavy on constructive) platform for the improvement and advancement of the standard of living of the great mass of American workers", we need only to point to his name among the endorsements of Hoover, Thompson, Crowe and the remainder of the republican grafting politicians to disprove his sincerity of expression. Since his "platform" is personal to the core, we suppose the republican "platform" (or the democratic for that matter—both serve identical interests) is also sufficiently "constructive". His professed adherence to the "principles of socialism as taught by Karl Marx and my (his) deceased father", are set at below naught, and only again prove how foxy he is. He wants to make us believe that he preaches socialism and even intended to join our ranks but imagine—Karl Marx and Joz Zaverznik in company with Hoover, Thompson, Crowe & Co. No you won't, brother. If ever you said something that isn't true—this is one time. Karl Marx and Joz Zaverznik would never endorse Hoover, Crowe, Thompson and the rest of the grafting republicans. You have become too "rugged an individualist" of Hoovers' and you lack too much of the words "principle" and "moral standard" to have us believe you. When you write as confused and prejudiced as you did this time you will have far to go to explain your selfish aim.

It is tragic that Richard inherited his fathers name, for, Joz Zaverznik was our true comrade and leader thru thick and thin and was admired despite his faults and shortcomings. Joz gave his entire life to the cause of labor and socialism and waged battle upon battle with reaction. Now Richard has united with those who, for years fought his dad and besmirched his good name. That's the blot, that's the tragedy. It is painful to admit it publicly, but such is the case to our sorrow. Impudence and conceit have rarely played, so tragic a role as in this case. The freaks of nature are indeed strange and incomprehensible.

As to his righteous indignation "against a wrong committed in the SNPJ" and his knighthood determination to "rectify it", the records are clear. It must have been this "rectifying" zeal that caused him to denounce the SNPJ to the insurance commissioner at Springfield, Ill., in the controversy of the "American language" vs. Slovene language as the official language? Is it because of his "rectifying" impulses and his constant threats that he has become a veritable nuisance in that organization causing more friction and ill feeling among the membership than any other individual. (See the English pages of Prosveta.) Who carries on one intrigue after another (especially among the English group of that organization)? Who is doing all the disturbing and the lying? There is no other organization that would tolerate such antics. And then they have the impudence and audacity to parade as the defenders of the SNPJ interests.

We are not responding for the individuals attacked. They are capable of stating their own case. We have said that they were only human, and are liable to behave like humans. But that we shall learn later. However, few men would exhibit such animalistic vindictiveness than is shown in the above article of the lawyer. We say this because we know the whole thing is a tissue of slander, falsehoods, and character assassination of Comrades and the Socialist movement with a well defined aim.

awarded to those members who secure most new members during that membership campaign. When the year 1930 came around, they divided these free tickets, which were received as commission for sale of tickets, among themselves. Not only this, but by their visit they gave their moral support to the dictator and helped to fasten the iron heel of despotism onto the workers of Yugoslavia. While Molek was in Belgrade, he visited the Prefect of Police who demonstrated to him the operation of the system used for keeping check on the activities of all prominent Yugoslavs who reside in America. I wonder what was the purpose of Molek's visit to the Prefect of Police? Was it for the purpose of tell-tale so and so about the activities of the American Yugoslavs?

What rot the dollar-socialistic reptiles let loose from their poisonous fangs for the sole purpose of fooling the American Yugoslav public! Being snakes, crawling on their bellies for their daily crumbs of bread, seeking refuge in dark holes upon the approach of any courageous man, they have no sense of honor or manhood and they harm no-one but themselves. They should be piked rather than scolded, as they know not what they do, because they hold their pay checks so close to their eyes that they never see beyond them.

Richard J. Zaverznik.

P. S. I mailed a copy of this article to Proletarec, Prosveta, Cleveland Journal, Enakopravnost, Glas Naroda, Svoboda and Jugoslovanski Obzor, publication will prove which newspapers maintain a free press.

Richard's document is interesting because it shows that he had chosen a wrong profession. A member of the holy rollers, for instance, with a white lily in his right hand and the Great Book in his left and uttering denunciation upon mankind for their sins and moral degradation, cursing especially the wicked Socialists for their "mental lying" (whatever that means)—this, it seems to us, would be a more fitting role for him.

Every indication points to the fact that the author must have been terribly angry, prejudiced and upset when his document was written. Doctors confirm that a man does his worst in an angry mood, and every insinuation, every charge, every gutter expression only exposes the character and feeling of the author. There is a bitterness so outstanding that thinking people will need little explanation to determine the lack of value of these poisonous "angry mooded" accusations.

We too could address our lawyer friend in the same language. But we have too much self respect, too much pride in our paper and in our readers to do that.

His expose has no face value, therefore.—We Socialists are human beings too, and have inherited good and bad alike. We do not pretend to be unimpeachable but we are not a fraction as mean or as low as the author wants to portray us—or as the "document" reveals the author to be. We are at a loss to understand the meaning of his "dollar socialists". He evidently judges others by himself. To which we must say that there are no dollars in the Socialist party and we know of no member who is in the movement only to receive the dollars. Richard is well aware of the fact that a Socialist is asked and must sacrifice, not only his dollars, but also time and effort for the interest of Socialism. That may be one reason why so many of our friends either hesitate to enroll or have dropped out so quickly.

It takes a man or woman with a backbone, grit, intelligence and unselfishness to be a Socialist. Weaklings and disgruntled individuals have not found their way into the party. The "dollar socialists" are therefore on the outside, looking in and waiting for the time when the party might

A REAL BARGAIN IN WORTHWHILE BOOKS

"DYNAMITE" \$3.50

The Story of Class Violence in America
By LOUIS ADAMIC

"AMERICA'S WAY OUT" 2.50

A Program for Democracy
By NORMAN THOMAS

"ROMAN HOLIDAY" 2.50

Novel
By UPTON SINCLAIR

Total\$8.50

You May Have All Three for

\$7.00

ORDER FROM

"PROLETAREC"
3639 West 26th St. Chicago, Ill.

WAKE UP AMERICA!

THAT'S THE FIVE-YEAR PLAN

Of Oscar Ameringer, in his fighting and low priced new national weekly. The American Guardian. Under a barrage of laughing gas, Oscar Ameringer hitches up madder merriment, ridicule and chuckle in a way to cause laughing tears to roll down your nose.

The American Guardian will fight graft, the racketeer and profiteer. It will fight for free press, free speech, the right of peaceful assembly, and the right of the people to carry arms in defense of their liberties.

It will fight for Industrial and Political Democracy. Wake up America by securing 5,000,000 readers in five years for a militant fighting paper. Price one dollar a year, or 60 cents in club of five or more. — Sample on Request.

THE AMERICAN GUARDIAN
BOX 777 OKLAHOMA CITY, OKLA.

AN UNBALANCED MIND

In his funeral oration on August 31, 1929, at the death of Joseph Zaverčnik, life long Socialist and editor of Prosveta, Frank Zaitz appealed to his children to help carry on the work of their father. They could enshrine his memory, or they could defame it.

The late Joseph Zaverčnik worked his part well. Many of his enemies often attacked him. They represented reaction and greed, and were bound and determined to destroy his work and the endeavors of his co-workers.

Soon after his death, his son Richard J. Zaverčnik gradually began slipping into the camp of his father's deadly enemies. Richard never was a sincere progressive nor a member of the Socialist Party. In politics he was advertised as an agitator for Hoover, Small, Crowe, Thompson and other candidates of the Republican Party. With this he was knowingly or unknowingly supporting the Party of masters; of exploiters; the party of greed, graft and reaction. He says that during all this while he was meditating, whether to join the JSF (Yugoslav Socialist Federation) or not. Finally he decided not to join, because it dawned into his mind that we are good-for-nothings, only dollar Socialists who departed from the teachings of his father whom he is insincerely praising. So he went openly into the camp of reaction and made an alliance with those who did their utmost to destroy the character of his father.

It is a disagreeable phenomenon for which only he is responsible.

He sends us an article, in "gutter" language, full of accusations, slanderous remarks and insults. He dared us to publish it. He sent copies of the same to six other Slovene newspapers "to find out" which of these really believe in the "freedom of press". We publish his bile, not for him to find out that we believe in free press, in which he and his allies do not, but to show to the readers how low a person, full of hate and craving for revenge can drop.

We now refer you to his "blow-out" on page 7 and also to the Slovene article on page 5 in which his accusations are nailed down for all they are worth. And this is not the end.

Capitalism in the Dock

The trend towards a sweatshop America is evident in some sections and some industries and the continued depression is giving many masters of capital and finance considerable anxiety. Frank Kent, a keen observer, recently wrote in the Baltimore Sun of the fright that has come to many of our ruling oligarchs. The sickness of their own system is a mystery to them and they are afraid that it will go down in ruin. What is around the corner they do not know but they are afraid that it is a pit that will swallow them up. Deflated values make them peevish and apprehensive. What to do they do not know. For them the future is in the lap of the gods.

Meantime the social pit yawns for workers and many are tumbling into the abyss. Some six million wage workers are there and a few million farmers. What is just as pathetic are the hundreds of thousands hanging on the edge of the pit. Working for a few dollars a week they earn about enough to poorly feed an animal, not a human being. That we do not exaggerate is evident from a report of the Women's Bureau of the Department of Labor which shows that wages as low as three dollars a week are paid in some Massachusetts textile mills by new firms that have taken over abandoned mills. Thousands of mining towns and small manufacturing centers are also bleak hells of misery for jobless men with families and for others working part time at reduced wages.

All the indications point to a capitalism on its death bed after a carouse of ten years in which it fed upon the misery of millions across the Atlantic. Now it is a monstrous Caliban feeding on its victims at home and yet fearful that its gluttony is a death feast just before the end. The abyss is filling up with its human casualties, discontent is widespread, and the incentives for a vast movement of the working class are accumulating every day. Transformed into intelligent action, these incentives within a year or two may break down old prejudices, conservatism and ancient views and emerge as a powerful Socialist movement.

Capitalism is in the dock, accusing fingers of millions are pointed to it, its apologists can present no reasonable defense of its horrible failure, and its dominion has become a menace to all but a handful of fat usurers.

Never was the time so opportune and so necessary for Socialist education. It appears that we are in a race with chaos and every comrade should find a place in which to serve in these trying days.—The New Leader.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

We hope to meet you all at the picnic Sunday in Riverview Park, that is, all of the comrades from Chicago, Cook County and nearby towns. A fitting manifestation, it will be, if we can secure a big attendance. For we will have that master mind Oscar Ameringer, in his humorous method portray the picture of America past and present. And believe us Oscar knows how no other man knows. Then we will have Fred Warren and the recently elected Socialist Mayor of Racine, Wis., William Swoboda on the platform in addition to a group of local speakers. We write and speak and signal and do everything to awaken the people in this wealthy country of ours to the cause of the workers and we feel and see that we are going to get a "break" as the loser always says. Don't you stall your machine or hold back your friends on Sunday June 14. It's going to be a real revival meeting and you must not miss it.

Generally you are told all about the many things that go on. But this time we are going to have you trust us and we will tell you that there will be action thruout and all over the grove. All we want is a big attendance because the plans have been made for a big crowd and you must not disappoint the comrades. Again let us remind you that tickets are 30 cents and that our friends are urged to procure them from our members or the offices of Proletarec.

Some time ago we commented on the trial of young Kirkland of Gary, Ind. He was found guilty of attempt to rape etc., and got way with a new trial and a sentence of 1 to 10 years. Immediately we expressed the view that the maneuvers of the court and the defense were suspicious and the sentence imposed was out of proportion to the guilt. Recent developments have proven that our thought was justified and the whole State urges a heavier penalty. But what attracts us to this case again is the sentencing of eight young negro boys to death, in the South, for rape. The girl in the Kirkland case died from being mishandled and mistreated. The girls in the South only complaint of attacks but otherwise were not hurt. If the darkies of the South deserve to die for their crime what should they do to Kirkland? Or better still, if Kirkland gets one to ten years the darkies should be put out on parole. But the South is hard on the "black boys" and once they are accused there is no chance for a just trial. Nevertheless, the case in the South is being fought by several liberal organizations and it is our hope that a new trial be given and that the "darkies" will be given a chance to prove their innocence.

This comparison is given to show the miscarriage of justice in either case. In the first, the young boy actually killed a young girl but with a little money and perhaps a pull he got away with it. In the second case, the boys had no money nor any one to take care of their case properly. Yes, this rugged individualism is liable to do anything and kill eight young "blacks" is a mere thing for the bosses of the slaves.

Get your bundle orders to the American Guardian early for the Mooney Special Edition which will be out about July 1. Oscar Ameringer has arranged to bring the facts in the case before the people once again. From everywhere we gather authentic information to opine that Mooney who has been in jail 15 years has been the victim of one of the greatest frameups this country has ever witnessed. And in spite of new evidence, in spite of the feeling of innocence that prevails among those that were witnesses against Mooney and even the judge, Mooney is still in jail. Learn about this outrageous miscarriage of justice then agitate for Mooney's release.

There is a difference all right where you have democratic, republican or progressive State officials and Socialist. Here we are urging the governor of Illinois to call a special session to consider relief for the unemployed and unemployment insurance, and we are getting nowhere with our pleas. They are really afraid to call a special session because helping poor folks is a ticklish proposition. They will have to take from those that have money in order to help those that haven't any—and

MORE ENGLISH ARTICLES ON PAGE 7.

these legislators don't want to do that if they can help it. But to the point. The progressive Wisconsin governor has already designated that a special session would be called to consider various urgent legislation. This he has done without any pressure because he knows that the people need help and assistance and that the legislators are elected to help the people. Draw your lesson today from the governorship of Wisconsin.

The regular monthly meeting of the State Conference for Unemployment Insurance was held last Sunday and the question of regular dues was recommended and accepted. The action committee has been empowered to prepare a parade of the unemployed to Springfield, Ill. to the legislature to urge a hearing on the bill now pending before the Insurance Committee.

They are doing a lot of "monkey" business down in Tennessee. It seems that the State Legislatures were not content with the publicity of the "monkey trial". They have a lot of corruption in the State and the officials were divided whether or not they should impeach the governor. You can expect nothing else but what actually happened. The governor was allowed to escape the ordeal because he has a political machine and some 20,000 political employees who used every influence to reflect the charges. But the public has formed its opinion and we hope they will not forget when the next gubernatorial elections take place. The case is something like this. As the governor is the chief overseer of the State he is responsible for the actions and transactions of those under him. Well the States some seven million dollars was placed in the bank run by two friends of the governor. And the bank crashed and the State lost the money. Now they tried to pin the blame on the governor. He knew of the condition of the bank and while the evidence isn't direct it discloses that he was responsible for the transaction. Therefore he should have been impeached. But politics are funny animals, and some people are getting away by playing these funny animals.

Long Distance

Grocer—You say these eggs, are not fresh, lady? Why, they're just from the country!
Lady—What country?

Good Reason

"So Mrs. Riggs started going to church again. Change of heart?"
"No, hat."

Our Doings Here and There

By JOHN RAK

On Sunday June 14, the Chicago and Cook county socialists will be picnicing at Riverview Park. The May Day celebration and Norman Thomas banquet were both successful and well attended; this gives us hope that we will have a record breaking crowd at Riverview Park this year. Among others, comrade Oscar Ameringer, editor of The American Guardian, and Wm. Swoboda, Mayor of Racine, Wisconsin, are slated to speak. As each year a greater number of Slovenes attend this annual picnic, we therefore urge for another good representation of our friends and comrades this year. Admission tickets are available at the office of Proletarec. Price 30 cents.

A good representation of women delegates were present at the recent JSF Educational Bureau conference for Illinois and Wisconsin held on Decoration Day. Short reports on the activity and progress of the branches and lodges affiliated with the E. B. were made. The problems, progress and membership of the JSF was stressed by comrade Chas. Pogorelec. He was followed by comrade Anton Vičič who told of his duties as a solicitor for Proletarec. The value of workers' culture such as drama, concerts and lectures, was outlined by comrade Bernik. Considerable discussion followed the next subject in regards to club rooms and headquarters for the JSF in which comrade Frank Zaitz reported.

Comrade D. J. Lotrich stressed the importance of the English Divisions and the need of youthful members in our organization. Several delegates requested to have comrade Anna P. Krasna of Johnstown, Pa., give a series of lectures in this district sometime in the Fall.

The next conference will be held sometime this Fall and a

picnic in its behalf will be given Sunday September 6 at Waukegan. Following the adjournment a dandy supper was prepared by several of our women comrades. A dance took place with Johnny Kochevar and his boys playing in the evening.

The regular meeting of the English Division of branch No. 1 JSF Chicago will be held Thursday night June 11, at the lower SNPJ Hall. Letters have been sent to all members urging them to be present and also to invite their friends. A detailed report of the JSF conference will be made by our delegate. Interesting discussions will take place and plans for a debate will be arranged. Never has the need been so great for Youth to become active in the Labor movement as at the present time. Condition are rotten-ripe for organization, and only thru organized efforts can the system which breeds these social evils be abolished. Following the business meeting refreshments will be served by the entertainment committee.

Imperial, Pa., will be the meeting place of the JSF and Educational Bureau conference of branches and lodges for the Pennsylvania district. The date is set for Sunday June 28, at the Slovene National Home. Important problems and plans for greater activity will be discussed. All branches and lodges affiliated with the Educational Bureau are asked to send delegates.

In this week's issue the sub-diggers report is published. In spite of the industrial and economic depression, Proletarec has made favorable gains. Much credit is due to several of our leading solicitors who make it their duty to collect expired subscriptions and secure new readers. Proletarec has a fair number of solicitors in the various Slovene communities which we seldom see listed in these reports. This week's report includes 29 names. Let's see if this column can be increased for the next report and give Proletarec a wider circulation.

WHAT IS SOCIALISM?

A reader of the Young Socialist asks for a definition of Socialism and how it differs from Communism. Aside from the good, but rather academic, definitions to be found in dictionaries, encyclopedias, etc., perhaps the best and most concise is that which defines Socialism as 'public ownership and democratic management of industry' with the corollary, 'industry run for the use of all the people rather than for the profits of a few millionaires.'

In actual practice our water system as it is today comes very close to being what Socialism will be when extended to all industry. In the first place, the public, as city, county, or state, owns the water system; no private individual owns more than any other individual citizen. Secondly, the managers and superintendents of the various water works are appointed by an elected representative of the people. Socialists would extend democracy further, and at the same time safeguard the rights of the higher officials made by a board with equal representation from the government, the consumers, and the workers. Now as to the corollary, 'Industry for use and not for profit', water is supplied to everybody at cost, the water rates being just high enough to pay for the building and maintenance of reservoirs, pipe-lines, etc.

The question now arises. Since this is a country supposedly run on the philosophy of 'rugged individualism', why is it that we do not allow privately owned water companies to supply us with water, thereby giving a few more individuals a chance to become millionaires? The answer to such a question is obvious. We know that the lives of everybody, rich and poor alike, depend upon the purity of the water supply. We feel that we cannot trust individuals who are concerned only with their own profit to supply this water since people who do not hesitate to sell adulterated food, will also try to turn every muddy river and pond into money. We, therefore, insist, and rightly so, that since pure water is a social necessity it must be socially owned.

Now Socialists got a step further and say that not only should the water supply be publicly owned and democratically managed, but that all the other social necessities, land, mines, factories, railroads, banks, mills, etc., upon all of which our very lives and livelihood depend, should also be publicly owned and run for the welfare of all the people rather than for a small percentage of idle drones who receive from these sources rent, interest, dividends, and profits.

Finally, Socialists believe that since this program is so obviously beneficial to at least 95% of the people, it should be possible to convince 51% of the people to vote for such a change and bring it about in an orderly, democratic fashion. The Socialist Party is striving essentially to educate the people as to what Socialism is and how it can be obtained. In this task everybody who is interested can help by joining the Socialist Party are the Young People's Socialist League and taking an active part in enlightening the rest of the people.

The Communists have the same goal as the Socialists but they hope to attain this not by educating the majority but by having a violent revolution which will put a minority in the position of dictators. The size, industrial interdependence, and democratic traditions of this country make anything like a revolution a fantastic dream. The history of the Communist Party of America merely emphasizes this fact, aside from holding up the natural growth of the Socialist Party for at least a generation, the Communists have accomplished nothing constructive.—A. H. K.

THE ITALIAN DICTATOR IN TROUBLE

Mussolini is having a lot of trouble. On top of the attack by some of his followers on the most eminent of Italian musicians, Toscanini, comes an attack on employees of the postal department of the Pope. The attack on the conductor of the New York Philharmonic Orchestra came because he rightly refused to include the playing of the Fascist Hymn in a performance that he was about to conduct. It had no artistic place there and it would have been ridiculous to include it. All of musical America was aroused over this physical outrage upon one of such eminence in the art. Mussolini is catching it as he never did when his followers, knowing they would be backed up by the Dictator, murdered Matteotti. The attack upon Toscanini was an outrage. I, and others, have earned the right to say so. But I have some memory and do not forget that some of the most prominent denouncers of this latest Fascist outrage had nothing to say about the treatment given Conductor Muck in this country as a result of his attitude on the Star-Spangled Banner.

Nor have I forgotten their lack of resentment when that great human being, as well as great musician Fritz Kreisler had his concert broken up in the Lexington Opera House by our Fascists in New York. As for the outrage upon the Pope's employees, I and others have also by our continuous attempts to expose the devilry of the tyrant, Mussolini, to the people of this country, earned the right to denounce this. But again I cannot forget how silent many of the great spokesmen of the Church were when Matteotti was murdered and the Fascists were burning the property of their opponents and maiming and murdering defenceless Italians charged with being out of sympathy with Fascist aims.—Charles W. Erwin.

Won't Work on Account of Capitalism

The pope's full encyclical adds little to the summary. He was about as far on labor's side as he can be without being a genuine Democrat or a Socialist. And then he denounces Socialism.

His social justice theories may read well but they won't work. They can't, so long as the right of the few to own the principal tools of production is still recognized. Moreover, the Catholic church is usually on the side of power and privilege where the church has fullest sway. Witness Mexico, Italy, Spain. Events are the best commentary on the pope's encyclical. And among the events we include communion breakfasts with Father Coughlin and Jimmy Walker as speakers!—Norman Thomas.

If the policeman doesn't shoot it out with gangsters, he's yellow; if he does, he's a hero and his widow can take in washing.

ANOTHER HOLDUP!

